דער קענעדער איד

THE ISRAELITE | Canadian Jewish Weekly | 216 Dufferin Avenue.

Vol. III. No. 44. Winnipeg, Thursday, December 19th, 1912. | וויניפעג, דאנערשטאג, ט" טבת, תרע"ג.

אלגעמיינער סטרייק אין פראנקרייך.

דער אלגעמיינער סטרייק פון דער ארבייטער בעפעלקערונג פון פראנקרייך וועלכער איז בעפעהלט געווארען פון דער פעדערייישאן אף לייבאר אלס פראטעסט נעגען מלחמה אויף מאנטאג דעם 16טען דעצעמבער איז טהיילוויז געוועזן אן ערפאלג. זעלבסטפערשטענדליך, אז דיזער סטרייק האט געזאלט בעווייזען דער רעגיערונג אז די ארבייטער זיינען אומשטאנד צו פאראליזירען דעם גאנצען לעבען פון לאנד, און זיי האבען דעם אבזיכט צו טהאן עס אין פאל די רעגיערונג זאל זיך אריינמישען אין דער באלקאן קריעג און ערקלעהרען מלחמה. אין גרעסטען מאשטאב איז דער סטרייק דורכגעפיהרט געווארען אין פאריז: 20 מאסס-מיטינגען איז דיזען טאג אבגעהאלטען געווארען אין פאריז אין אומגעגענד.

ערנעסטא נאטהאן, דער אידישער מעיאר פון רוים (איטאליען) איז היינטיג יאהר ווידער „געלאפען" אויף אנטי קלעריקאלען טיקעט און איז ווידער ערוועהלט געווארען אלס מעיאר פון רוים.

קריסטמעס רייזעס.

לויט די אינפארמאציאנען פון די אייזען-באהן אויטאריטעטען איז בעקאנט אז מעהר פון 20 טויזענד פערזאנען זיינען דורכגעפאהרען דורך מאנטרעאל אויף זייער וועג נאך גרייט בריטיין פאר קריסמעס האלידייס.

דער דורכשניטליכער קאסט פון דער רייזע פאר אן איינציגער פערזאן איז דריי הונדערט דאלער. אויף אזא אופן האט די גאנצע סומע וואס איז אויסגעגעבען געווארען אויף דיזער ציטווייליגער רייזע דערגרייכט די סומע פון זעקס מיליאן דאלאר.

לויט א אפעציעלע קייבעל צום „מארגען זשורנאל" פאסירט יעצט די וויכטיגסטע געשעהניש אין דער יעצטיגער מלחמה און דאס איז, וואס 600 ענגלישע סאלדאטען געהן קיין יפו וואו ס'איז דער וויכטיגסטער האפען פון ארץ ישראל.

אפיציעל הייסט עס אז די סאלדאטען וועלען בעשיצען דעם ענגלישען קאנסולאט. באמת אבער איז עס דער אנפאנג פון ענגלאנדס אריינדרינגען אין פאלעסטינא. שעהנערס, ווי די צייטונגען בעהויפטען זאל טערקיי האבען געגעבען דערויף איהר הסכמה

די אמעריקאנער ציוניסטען האבען דיזע ידיעה אויפגענומען מיט שמחה.

צו דער נייווי פראגע.

דער פארשלאג וואס סיר ווילפריד לאריער האט לעצטען דאנערשטאג געמאכט צום פארלאמענט איז בעשטאנען אין בויען א קענעדער פלאט פאר יעדען וויכטיגען קענעדער ברעג מיט א דרעדנאט פאר יעדען פלאט אם שפיצע. ער האט צוגעגעבען אז קענעדא זאל בויען שיפען, אזוי אפט ווי מעגליך אליין אויסהאלטען דיזע שיפען און שטענדיג זיין גרייט צו העלפען מיט זיי דער בריטישער אימפעריע. אם ענדע האט לאריער פעראורטהיילט די בארדען נייוויל פאליסי, זאגענדיג אז זי איז אי ניט קיין בריטישע אי ניט קיין קענעדער

לאריערס רעדע האט געמאכט א זעהר שטארקען איינדרוק אויף די מיטגלידער פון פארלאמענט. ווען לאריער האט פערענדיגט זיין רעדע האט איינער אנגעהויבען זינגען: „ריול בריטאניא", אין פארלאמענט בילדינג איז ענטשטאנען א בעגייסטערטע בריטיש-פאטריאטישע דעמאנסטראציע.

זו"ל שטעבען בלומענטהאל'ען.

א שוסטער אין מאנטרעאל, מיט'ן נאמען פ. מענדעלסאן, וועלכער האט געהאט פאמיליען טראבעל און וועמעס ווייב האט זיך בעראטהען מיט'ן אידישען אלדערמאן מר. בלומענטהאל, איז פאריגען זונטאג אריין אין אפיס פון מר. בלומענטהאל און מיט א מעסער בעפאלען מר סאלאמאן (בלומענטהאלס א פארטנער) מיינענדיג אז דאס איז דער אידישער אלדערמען. דער שוסטער איז גלייך ארעסטירט געווארען.

אפיציעל הייסט עס אז יעקב שיף און ראקפעלער לייהען צו עסטרייך 50 מיליאן דאלאר ניט אויף מלחמה צוועקען, אונאפיציעל אבער ווייס מען אז דיזע הלואה וועט געבען עסטרייך די מעגליכקייט צו צו פיהרען זיך די העגט געגען רוסלאנד.

ווידער וואהלען.

איבער דעם טויט פון קאנטראלער מעקארטהור, וועלכער איז לעצטען פריי טאג ערוועהלט געווארען פאר א מיטגליעד פון באארד אף קאנטראל וועלען מיר אין גיכען האבען ווידער אמאל עלעקשאנס אום צו פערפילען דאס פלאץ פון דעם פערשטארבענעם. קאנטראלער מעקארטהור איז געשטארבען לעצטען זונטאג אבענד נאך א צעהן טאגיגען פעריאד פון קראנקהייט. דער סיטי קלערק וועט ערקלעהרען די נייע וואהלען אזוי שנעל ווי ער וועט קריגען א בעפעהל וועגען דעם פון דעם נייערוועהלטען מעיאר, מר. דיקאן, די מעגליכע קאנדידאטען פאר דעם וואקאנטען פלאץ זיינען מעקליין, קאנטראלער הארוויי און אלדערמאן שאאר.

דער פאגראם אין סאלאניקי.

וועגען די שוידערליכע איבערלעבונגען און די הריגות וואס זיינען פארגעקומען אויף אידען אין סאלאניקי, הויבט מען זיך ערשט יעצט אן צו דערוויסען, ווען עס ווערען ערהאלטען פיעלע בריעף צו פריינד און קרובים אין אמעריקא. דיזע בריעף שילדערען די גרויזאמקייטען פון די פאגראמשטשיקעס אזוי דאס עס כאפט אן א ציטער לעזענדיג זיי.

נאטיס צו אלע ציוניסטען

אלע מעמבערס פון די בני ציון, שלומי אמוני ציון און צעירי ציון זיינען געבעטען צו קומען אויף א גענעראל פערזאמלונג זונטאג 22טען דעצ, 7 אוהר אב. שארפ, אין דער האל פון דער אלטער תלמוד תורה

דער צוועק פון מיטינג איז צו ארגאניזירען דעם שקל קאמפיין חברים פערנאכלעסיגט ניט אייער פפליכט.

מיט ציון גרוס, די קאמיטע

ווסגען דער מלחמה אויף די באלקאנען.

דערוויל, הייסט עס, איז וואפענשטילשטאנד אויף די באלקאנען און די פערטרעטער פון די קריגערישע לענדער האלטען ביים פערגלייכען זיך. ווי עס זאגען פיעלע דעליגירטע, דענקט מען אז טערקיי וועט ניט נאכגעבען די פאדערונגען פון די באלקאנישע מלוכות און אז זי, טערקיי, האלט יעצט אין איין צוגרייטען און פערפערטיגען זיך צו ווייטערע קריעג.

קאקאווצעוו האט פארגעסטערן ערקלעהרט ביי דער ערעפנונג פון דער דומא, אז די אייראפעאישע פרעסע טראכט אויס בלבולים אויף רוסלאנד דאס זיא זוכט איינצומישען פון דער יעצטיגער קריעג. — „ניט מעהר — ערקלעהרט דער רוסישער פרעמיער — עס וואלט אונז בוודאי הנאה געטהאן ווען אונזערע סלאווישע ברידער זאלען קריגען מעהר בעקוועמליכקייטען"...

דער קייזער פראנץ יאזעף האט זיך, ווי עס זעהט איבערנעארבייט שטארק ביי דער יעצטיגער מלחמה, זיין מוח איז צופיעל פערנומען און פון גרויס אנשטרענגונג איז ער קראנק געווארען. דער קייזער איז אלט 83 יאהר און דערום איז מען וועגען זיין קרענק אזוי שטארק בעזארגט.

פרייע העבראישע אבענד קורסען

די פרייע העבראישע אבענד קורסען, וועלען זיך אנפאנגען מאנטאג 23 דעצ. 8 אוהר אבענד שארפ, אין דעם האל נארד איסט קאר. טשארלס און פריטשארד. די וועלכע האבען זיך שוין פערשריבען אדער דענקען זיך צו פערשרייבען אלס תלמידים זיינען געבעטען צוקומען אין צייט.

אכטונגספאל בני ציון

ספעשיל נאטיס צו שניידערס און פאריערס.

איך האב גראד יעצט א פיינעם אסארטמענט פון פערזיען לאמסקינס וועלכע איך האב זעלבסט אימפארטירט דירעקט פון יוראפ. דאס איז דארט פאר מיר געקויפט געווארען פאר באר קעש ביי מיינע אגענטען און איך קען דאדורך זיי פערקויפען אויף דער קלענסטער פרייז וואס נור מעגליך.

אויך האב איך די פיינסטע קוואליטי סילקינס וואס די וועלט פראדוצירט. אויך מינקס און מאסקראט לייני[ג]נס און א פיינעם אסארטמענט אטערסקינס פאר מענס קאלערס. איך בעט צו קומען זעהן מיין סטאק.

אויך פערגעסט ניט דאס איך בין איינער פון די גרעסטע קויפערס און עקספארטערס אין רויהע פארס אין קענעדא. איך צאהל די העכסטע פרייזען פאר קליינע אדער גרויסע קוואנטיטיס. שרייבט אדער קומט צו

R. S. ROBINSON

171 James Street, East, 2-nd Flat. Phone Main 2311 Res. Phone Main 4874

Established 1883, My 30th Year in Business Winnipeg, Man.

ביליג! 28 סענט א דאזען

פרישע אייער ביי

ב. ראבינסאן און זאהן

אין 2921-2 סעלקירק עוו. פאהן סט. דזשאן 2445

יעדער קאסטימער קען קויפען פון 1 ביז 100 קאסטען אייער.

מיר גאראנטירען פאר דער גוטסקייט און פרישקייט פון יעדער איי.

B. ROBINSON & SON

2921-2 Selkirk ave. Phone St. John 2445

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז. טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עווניו.

אויב איהר ווילט זיין געזונד

דאן האט איהר איין ברירה: געהט עסען אין

פאלאק'ס רעסטאראנט

55 מארטהא סטריט

פהאן מיין 8451

עסען צו יעדער צייט. פרישע, געזונדע שפייז. מיל טיקעטס $5.50 פיר 21 מילס (525) רומס פאר געסט און בארדער.

זעהר וויכטיגע נייעס

פיר וויניפעגער אידישער בעפעלקערונג

פענסאן און שילער

מאכען בעקאנט אז מיר שטעהען יעצט אין פערבינדונג מיט אלע גרעסטע לאיערס אין יוראפ, ווי אויך מיט די רוסישע און עסטרייכישע קאנסולאטען און מיר קענען מאכען אלע אויסלענדישע געזעצליכע פאפירען, ווי אויך פאטפארשען א. ד. ג. צום שנעלסטען און בילינגסטען.

פענסאן און שילער

854 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאהן 162

וידבר אל העצים והנחלים

אז איהר שמועסט וועגען האלץ און קוילען, פערגעסט ניט אז

ש. פרענקעל'ס

פלאץ פאר האלץ און קוילען איז אין

335 דאפרין עוועניו

פהאן סט. דזשאהן 355

א וואטש מייקער געפאדערט

גוטע געלעגענהייט און גוטע ווידזשעס פאר'ן ריכטיגען מאן. זיך ווענדען אין דער

ביזי בי דזשועלערי סטאר, 658 מיין

זעהט אטרופין'ס אדוו. אויף פיידזש 2.

פאטראניזט אונזערע אדווערטייזערס.

ביזי בי דזשועלערי סטאר

מאקס שטיימאן, פראפ.

האט א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנטענע רינגען א. ד. ג. צו מעסיגע פרייזען

658 מיין סטריט.

פהאן גערי 3024 און גערי 1110

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אללאוועי און טשעמפיאן בענקערס און בראקערס

מיר פערקויפען שיפסקארטען פון אלדקאנטרי פיר אלע פארטען אויף אלע ליינס. אויב איהר ווילט אז אייערע פריינד זאלען קומען דירעקט און ניט דארפען בייטען די שיפען, קענען מיר פערקויפען טיקעטס פון דער „רוסיש אמעריקאן ליין" וואס נעהט פון ליבוי ביז האליפאקס. אויב איהר האט ניט גענוג געלד צו בעצאהלען פאר אייערע טיקעט דאן זעהט זיך מיט אונז. מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד און עסטרייך. מיר בייטען אויך אויס געלד און צאהלען די העכסטע פרייז פאר רוסיש געלד. מיר האבען א דזשענעראל באנק ביזנעס. מיר רעדען אידיש

אפען פון 9 ביז 7 טעגליך און פון 9 ביז 9 אום שבת.

AC · 362 & 667 MAIN STREET · AC

דער „איד", 216 דאפרין עוועניו, פהאן סט. דזשאן 2213, מאכט אלערליי דזשאב פרינטינג

א. סקאליטער

דער נײ ערװעהלטער אידישער אלדערמען פון פינפטען װארד, בעט אונז צו בעדאנקען אין זיין נאמען אלע די װאס האבען אבגעגעבען זייער צייט און געארבייט פאר זיין ערװעהלונג, װי אויך א דאנק צום װארד פינף, װאס האט איהם ערװעהלט אלס זיין רעפרעזענטאנט.

ניט קוקענדיג דערויף װאס ער װעט יעצט זיין מעהר פערנומען װי ביז איצט, פונדעסטװעגען װעט מר. א. סקאליטער װייטער זיין טהעטיג אין דער באָרד אף דירעקטארס פון דער תלמוד תורה און װעט אנהאלטען זיין פרעזידענט אמט אין דער יונייטעד היברו טשאריטיס.

אין אידישען טהעאטער.

מען האט פאריגען פרייטאג גע- שפּיעלט אין קװינס טהעאטער גראף ל. טאלסטאי׳ס „רעזורעקשאן״ (תחית המתים).

דאס שטיק איז געשפּיעלט געװארען גאנץ גוט. דערהויפּט האט זיך אויס- געצייכענט די מאדאם ריינהארד, הויפּט- זעכליך אין צװייטען אקט. אויך מר. גערטנער, קארפּ, מרס. גערטנער און די איבעריגע.

אבער ניט װעגען דעם שטיק, װילען מיר דא רעדען און ניט װעגען די שוי- שפּילער נור װעגען דאס פּובּליקום.

עס איז שוין אזוי דאס מזל פונם אי- דישען אקטיאר װאס ער מוז אין איין צייט אי שפּילען, אי מענעדזשען די ביהנע און אויך זיין דער אדװערטייז- מענט איידזשענט. און פאר׳ן 4טען אקט געהט ער ארויס צום פּובּליקום און אנ- אנסירענדיג דאס װאס װעט געשפּיעלט װערען, זאגט ער אויך א װארט װעגען דאס׳געשפּיעלטע שטיק. מילא אזוי איז עס ניט נור דא נור אויך אין גאנץ אמע- ריקא און אין די גאר גרויסע אידישע טהעאטרע. און אזוי איז עס אויך גע- װען פאריגען פרייטאג אבענד אין קװינס טהעאטער: מר. גערטנער האט געװעהנליך אבגעזאגט א שבח צו דאס געשפּיעלטע שטיק (רעזו-עקשאן) און איידער ער האט אנגעפאנגען די אנאנ- סע, האט זיך איונגערמאן אויפגעשטעלט און אבגעלייקענט גערטנערס שבחים.

לאמיר צוגעבען אז גערעכט איז דער יונגערמאן, אז די קאמפּאני האט אונ- טערגעפאלשעװעט. איז עס ערשטענס א סימן פון אן אונערצױגענעם װען ער האט געװאלט מביש זיין די גאנצע קאמפּאני בפני כל העם ועדה. חוץ דעם דארף מען אימער געדענקען אז אונטער די אומשטענדען, אויף אזא קליינעם סטיידזש, מיט אזעלכע קליינע מיטלען, מיט אזא ארימער סצענערי איז אונמעג- ליך נאכצוקומען אלע פאדערונגען פונם דראמאטורג, װער שמועסט ביים סצע- נירען דעם סטיידזש.

אין װיניפּעג שפּיעלט די קאמפּ. דריי מאל א װאך דריי פערשיעדענע פּיעסען. האט איהר אמאל א טראכט געטהאן װאס פאר אן אנשטרענגונג עס פאדערט זיך דערצו? ביי די גויים שפּיעלט א קאמפּאני איין זאך פאר מאנאטען און מאנאטען לאנג, דארטען װען אן אקטי- אר פאלשעװעט האט ער פערדיענט די ערגסטע קריטיק, ביי אונז אבער און אין װיניפּעג, ביי אזעלכע אומשטענדען, איז עס בלויז צום בעװאונדערען זעהענדיג װי די קאמפּאני, פיהרט דורך א פּיעסא אייף אזא ארט און א שטייגער װי עס זיינען דורכגעפיהרט געװארען דיזע עטליכע פּיעסען װעלכע מיר האבען גע- האט די געלעגענהייט בייצואװאהנען.

דאס פּובּליקום װאלט בעדארפט װי- סען װי אבצושאצען די גרויסע און כמ- עט אונגלויבליכע אנשטרענגונג פון דער קאמפּאני.

װער שמועסט װען די אקטיארען בע- מיהען זיך אזוי פיעל צו דורכפיהרען זייערע ראלען אזוי װי עס האט פּאסירט פאריגען פרייטאג אבענד.

װאס אנבעלאנגט „רעזורעקשאן״ הא- בען מיר געזעהן אין דער הויפּט ראלע (אלס קאטיושא) די מאדאם אדלער און זעהענדיג פאריגען פרייטאג די ריינ- הארד האבען מיר זיך ביז איצט ניט פעסטגעשטעלט װער אייגענטליך פון די ביידע אקטריסעס האט דיזע ראלע בעסער דורכגעפיהרט.

ניט שלעכט זיינען אויך געװען די איבעריגע אקטיארען.

אפשטעלען װילט זיך אונז דאס מאל אויף דאס שפּיעלען פון דער מרס. גער- טנער: דאס איז נאך גאר א יונגע אק- טריסע (בסך הכל אכט חדשים אויף דע ביהנע) און עס איז צו בעװאונדע- רען װי היימיש זי פיהלט זיך אויף דעם סטיידזש, װי זי פערשטעהט איהרע רא- לען און װי אויפריכטיג זי פיהרט זיי דורך.

מיר דערמאהנען זיך די מרס. גערט- נער איהר ראלע אין „דבורה׳לע מיוחסת״ װי אויך איהר ראלע אדער בעסער גע- זאגט ראלען (זי האט געהאט צװיי רא- לען אין „רעזורעקשאן״ און מיר בעװאונ- דערען איינפאך װי קען עס א פרוי אין אכט מאנאטען צייט זיך אזוי גוט צו- געװעהנען צום סטיידזש.

ארבייטער רינג. [emblem] װיניפּעגער בראַנטש 169

דרייס׳ג נײע מעמבערס אריינגע- קראָגען דיזען מאָנאַט.

װאס האלט איך אב װערען א מעמבער?

דער אַרבייטער רינג

איז דער גרעסטער און זיכערסטער אי- דישער ארבייטער ארדען אין דער װעלט יעדער רעכטדענקענדער מענש מוז װערען א מעמבער אין ארבייטער רינג. קומט צו אונזער נעקסטען מיטינג אין פעירבערנס האָל, 208 סעלקירק. זונטאג 22טען דעצ. 2 אוהר נ. מ.

װאָס איז די אורזאַכע פון קידני טראָבּעל.

עס ניבען פיעל אורזאכען װארום די אטאקע פון קידני טראבּעל קומט: אי- בערעסען זיך, איבערטרינקען און שטאר- קע פערקיהלונג, די און אנדערע אורזא- כען ברענגען פערשיעדענע קראנקהיי- טען, אזעלכע װי קידני טראבּעל, גאל שטיינער, גרװעל און לאמבּעגא; נור עס מאכט ניט אויס װאס עס איז די אור- זאכע פון די קראנקהייטען, עס איז יעצט דא א זיכערער הייל מיטעל װאס װירקט שנעל און אונפערזוימט. דאס מיטעל איז

סענאָל

װאס איז שוין בעװאוסט צו דער מעדי- צינישער פּראפעסיע אין קענעדא װי אויך צו די טויזענדע װאס ליידען פון די אויבענאויסגערעכענטע קראנקהייטען. איין װיניפּעגער ליידי װאס איז גוט בע- קאנט, איז אויסגעהיילט געװארען פון גאל שטיינער דורך סענאל, נאך א ליי- דען פון 12 יאהר. זי איז אזוי דאנקבּאר געװען דאס זי האט אונז געשיקט פּיעלע מענשען צו היילען זיך פון עהנליכע קרענק. עס מאכט ניט אויס װאו איהר װאהנט, מיר קענען אייך צייגען נעמען און אדרעסען פון מענשען װאס װאה- נען אין אייער געגענד װאס זיינען אויס- געהיילט געװארען דורך **סענאל**. מיר װעלען אויך געבען דעם נאמען פון דער אויבענדערמאהנטער ליידי װאס האט געליטען אזא לאנגע צייט און װעלכע איז יעצט אינגאנצען אויסגעהיילט.

סענאל איז געמאנופעקטשורט ביי די Sanol Manufacturing Co. of Canada, Ltd.. 977 Main Street, Winnipeg, Man.

צו קויפען ביי די הויפּט דראגיסטען, אדער פון די מאנופעקטשורערס צו $1.50 פּער באטעל. אגענטען: י. קעפּמאן, 596 סעלקירק עװעניו, די נױארק דראג סטאר, 256 דאפרין עװעניו.

דריװרי׳ס רײדװאוד לאַגער.

די בעסטע אין מארקעט.

געמאכט ביי די בעװאוסטע

Golden Key Brand Aerated Waters Ale and Stout Winnipeg, Manitoba.

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט װייט פון שטאדט װערט פערקויפט צו זעהר לייכ- טע פּיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין גיכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך װענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

NORTH END JOBBING Co.
264 Jarvis Avenue

מיר פערקויפען אויס אונזער סטאק אין האלסייל און ריטייל. יעדער װער עס װעט קויפען ביי אונז װעט האבען די געלעגענהייט צו קויפען אלעס זעהר בילינ. לאזט ניט דורך די געלעגענהייט צו קויפען.
44

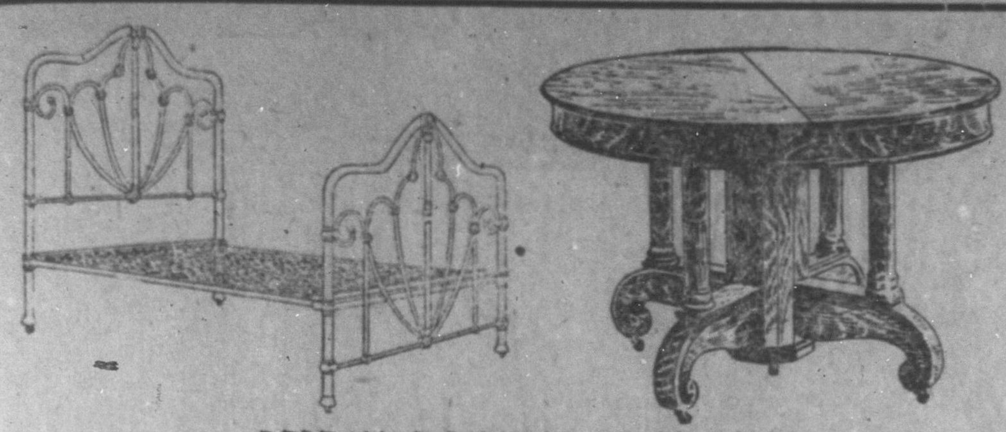

װיכטיגע בעקאַנטמאַכונג.

אזוי װי איך האב פערקויפט מיין פּראפּערטי מיט דעם װער הויז און מוז אבריינינגען דעם פּלאץ אזוי שנעל װי מעגליך, האב איך בע- שלאסען מאכען א **סייל** װאס װעט געװיס איבערראשען אלע אידען פון װיניפּעג. איך ראטה אייך זיך צו בענוצען מיט דער געלעגענהייט, װייל דער סייל װעט לאנג ניט געדויערען. איך גיב דא אן עטליכע פּריי- זען פון די פּיעלע ארטיקלען װאס איך האב צו פערקויפען.

קװאטער קאט און פּעטעדזאל לייג ראונד טייבעל, רעגולאר פּרייז $20 סייל פּרייז $14.50

אוק סאליד לעדער דיינינג רום טשערס, 6 אין סעט. רעג. פּרייז $21.50 סייל פּרייז $16.50

סאליד בראס בעד קאמפּליט דאמיניאן ספּרינג, װאל מאטראץ, רעגולאר פּרייז $32.50, סייל פּרייז $22.50

א גרויסער אויסװאהל באפּיים, סיידבּארדס, דרעסערס, סטענד, קאר- פּעטס און ז. װ. קומט און איבערציינט זיך.

The British Buying and Jobbing Co.

869-871 Main Street J. Genzer, Mgr. Phone St. John 473.

מיר בעקומען אלערליי סקאמברי, געסמוקטע און געזאלצענע פיש, לא- קערדי, דונייסקי הערינג, איקרא און פערשיעדענע אנדערע געװירכערטע הערינג װאס זיינען בעקאנט צו אונזערע קאסטימער. פּרייזען מעסיגע.

אַטרובּין בּראָס.

390 סעלקירק עװעניו

פהאן סט. דזשאן 1933

טרוקענע האָלץ און קוילען

קענט איהר קויפען בילינ ביי (2513

דזש. ה. מארגענשטערען.

542 סטעלא עװ. פהאן סט. דזש. 523

א נייער בעזים קעהרט שעהן

און א נייער װאוד יארד גיט בעסערע און טרוקענע האלץ.

מר. ל. װעסיל

האט ערעפענט א נייעם

װאוד און קוילען יאַרד

אין קארנער מיין סט. און פלארא עװע.

פחאן סט. דזשאהן 933

גוטע האָלץ

פערשפּארט ארבּייט. און גוטע האלץ קענט איהר נור קריגען ביי. 126

A. D. Libman & Co.

1096 Main Street

Phone St. John 1311

װילט איהר סייפען געלד

דאן ארדערט האלץ ביי

ה. גלעסבּי

ספּעשיל היינטיגע װאך:

טעמבּריק $7.50 פּאפּלאר $5.00

855 Main St. Phone S. J. 1711

צו פערדענטען

א הויז פון 3 רומס, א קיטשען און א סטייבּעל פאר א פּאר פערד.

אנפרעגען ביי

ס. הערמאן, 594 פלארא עװעניו

אַ גראָסערי סטאָר

איבערצוגעבען. שוין 8 יאהר אין ביז- נעס. ברענגט גוטען פערדיענסט. אור- זאכע — שװער צו אטענדען. חובות גאר קיינע. װעגען איינצעלהייטען נאכפרעגען אין רעדאקציע פון „איד״.

װיכטיג פיר דער קאַנטרי

מר. ש. בּודניצקי

פאהרט ארויס אין די קאנטריס אין די אינטערעסען פון דער װיניפּעגער תלמוד תורה. מיר בעטען אלע די יע- ניגע װעמען עס איז טהייער די ערצי- הונג פון דעם אידישען יונגען דור, צו עמפּפאנגען איהם פריינדליך און העל- פען איהם מיט װארט און טהאט.

די דירעקטארען פון דער װיניפּעגער תלמוד תורה,

ר. ש. ראבּינסאן, פּרעזידענט.

װיכטיגע נייעס!

איך מעלדע דעם געעהרטען פּובּליקום, ספּעציעל פון דער נארד ענד, אז דער בערדיטשעװער שוחט ליב מיישאן בהשגחת הרב װאהנט אין 691 פּריטשארד עװע.

ברוך משה יאַװיש

שוחט ומוהל

האט געמופט אין 76 טשארלס

פהאן-סט. דזשאהן 190

אלערליי ספרים, טליתים, תפילין און אויך א גרויסען אויסװאהל פון לייכטער איז צו בעקומען ביי

ב. טשערניאק, 288 דאַפרין

זייט געזונד און האט א געזונדען מאגען.

איך האב ערעפענט א נייעם פרישען שפּייז צימער אין 74 **דערבּי סטריט** װאו איהר קענט צו יעדער צייט קרי- גען פרישע שפּייז פון כל המינים און אלע דעליקאטעסען. ביי מיר קריגט איהר אויך א רום צום שלאפען און צום אפּרוהען. **יעקב װאלדמאן**

א נייער בעזים קעהרט שעהן.

א ניי ערעפענטע דעליקאטעסען סטאר אין 592 **סעלקירק עװעניו**, קאר. מעקגרעגאר סטריט. סטריקטלי כשר. אויך א לאנדוש קאנטר. אלעס פריש און בעסטע קװאליטעט. קומט זיך איבערצייגען. **פּעדים און קארפּ**

איילט אייך שנעל און בעזארגט אייך מיט אלערליי דזשועלערי, דיימאנדס און אנדערע ציהרונג. אלעס פון בעסטער קװאליטעט ביי אייער אלט בעקאנטען

810 Main א. קאַפּלאַן

זייגערס פּעררינכטען

א גרויסער אויסװאהל פון גראמאפאנס. רעקארדס און קװארטינס רעקארדס.

איך לייקען אָב.

עס איז ארויס א קלאנג אז קאהן׳ס **בוטשער שאפּ אין 472 סעלקירק** איז געשלאסען געװארען. דאס איז א פאלשער קלאנג. קאהן׳ס בוטשער שאפּ איז אפען און די קאסטומערס װערען אטענדעט אויף דעם בעסטען אופן. פלייש פרישע און די פּרייזען מעסיגע.

יצחק בלומענקראנץ.

איבערלעבונגען.

(פון מיין אלבאם).

רייד ניט...
רייד ניט, מיין געליעבטע, ניט...

אט ליעגען פון פיעלע דורות קופעס ווערטער —
מטבעות פאלשע פון דעם מענשענס הארצען.

ששש! שוויג, מיין מריע, שוויג.

הער די טענער פון מיין הארצען,
ווארף קיין ווערטער ניט פון מויל.

ששש! מ׳דארף ניט ריידען.

כ׳הער, א וואלקענדעל אין הימעל נעהט,
כ׳זעה, א גרעזעלע פון ערד זיך הויבט.

א פישעלע אין וויגיג ים שלאפט,
א מוטער ביי א קראנקען קינד האפט.

א צווייגעלע, א בלעטעלע אין טיעפען וואלד וויינט,
א שטענעלע אין פינסטער וועלדעל הארכענד ליעגט.

שש! ברואיל-ברואיל-ברואיל.

ערגעץ וואו א וואסערעל א לעבענס ליעדעל לויפענד פליושקעט
ברואיל.

ששש... שש... ש...

ניט קלאפ...

ניט קלאפ מיין הארץ, וואס דיין געליעבטע אין א ווייסען קלייד
מיט א צווייטען צו דער חופה געהט.
ששש...

איהרע פריינדינס, וואס געליעבטע פלעכטען איהר די האר
שמייכלען צנועה׳ש... האלבע ווערטער...
אראבגעלאזטע אויגען...

ששש...

דאס פלאטערט שטיל די אונשולד ווייסע
צום לעצטען מאל איבער זיין געליעבטערס קאפ...
מיט די פרעגען פליגעל ווייכע
הויכט זי צויבער שמייכעל אויף איהרע ליפען הייסע...

אָ! די מוזיק!

ניט קלאפ, מיין הארץ, ניט קלאפ...

קענסט פערהילכען די ניגונים
און פיי איהר די פרייד צושטערען.
ניט קלאפ...

ניט קאכט, איהר בלוטען... ניט... ניט מאכט מיך שיכור.
ששש! אן נעהם זי אין איהר צימער
מיט בעשיידען שטיל [illegible]
זעהסטו?!
דאס ליכט געלאשען [illegible]
קאכט ניט, בלוטען... [illegible]

ששש! דו הערסט [illegible] פון די קליידער?!...

ס׳פליהט א [illegible]...
... שווערע [illegible]
א קוש!?
אָ, פליסט ניט [illegible], מאכט ניט שיכור!

ציינער, [illegible]!...

שטערט ניט [illegible]עפטע,
זי איז [illegible] גליקליך...

[illegible]ער איך בין?

כ׳בין [illegible] פון לעבען,
[illegible] בוואליעס אויף א הויכען ברעג.

כ׳בין [illegible] פון הערבסט ווינד אין אן אפען פעלד,
א [illegible]מען פארב.

[illegible] פארב, אויף א רגע בין איך שעהן,
בין איך שעהן...

[illegible] פייף אין א רגע לויף איך דורך,
לויף איך דורך...

[illegible] ווארף, אויף א ווילע בין איך שטארק!
[illegible] קלונג, מיט יעדער ווילע ווער איך שלאף,
שלאף און.... שלאפער...

נויארק.

Professional Column

ד״ר. א. בערקאָוויטש.
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-33
453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN
אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8
האט געמופט אין 395 סעלקירק.
פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST
פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערוועז און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 2 ביז 5 און פון 7 ביז 8. פהאן מיין 814
305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאקטאר בערמאן
ספעציאליסט אויף אויגען, אויערען, נאז, האלדז און גלעזער פיטען.
אפיס 222 סאמערסעט בלאק
אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס.
2416) פהאן מיין 7230

דר. ס. ג. טהאמפסאן
ספעציאליסט אין מעדיקאל עלעקטריסיטי, עקס שטראהלען, וויברעסאר, מאסאזש. מיר האבען די מאדערנסטע אינסטיטושאן אין וועסטערן קענעדא. מיר היילען הויט, ווי אויך כראנישע קראנקהייטען, איהר פיהלט קיינמאל קיין וועהטאג ווען מיר קורירען אייך. ליידי אסיסטענט. ליטעראטור געשיקט פריי ווען איהר פרעגט נאך אין
311 Enderton Blk, Portage & Hargrave.
126) Phone Main 2544

Miss F. WERIER
פראקטישע אקושארקע
דיפלאמירט און פראקטיצירט אין רוסלאנד.
661 Manitoba Ave. Phone St. John 2086

רייסט ניט די ציינער.
אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד
International Dental Parlors
עקספערט דענטיסטען און סוירזשענס.
אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ערענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.
547 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 2447

Dr. Hackett
דענטיסט
מיילס בלאק, 1000 מיין סט., סוויט 1, 127 אפסטעירז
ציהט ציינער אהן שמערצען, פרייזען מעסיגע.

פינקעלשטיין און לעווינסאן
לאיערס און באריסטערס.
105 באן אקארד בלאק.
טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטהיידינער, אדוואקאט א. ז. וו.
925 מיין סטריט, וויניפעג.
אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY
נאָטאַריוס
נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשיעדענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס
222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

Flanders and Macvicar
באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א.ז.וו.
אפיס 872 מיין סטריט
פהאן סט. דזשאן 761
אינטערפרייטער ה. זאלצמאן, ב. ס. א.

דארפט איהר לייהען געלד?
פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו
ב. שעפס
דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.
401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490
Office: Bank of Toronto.
5228) Phone Garry 706.

ALFRED JACKSON
ליטאן נארדענס. און אינסייד סאבדיווישאן. פאר איינצעלהייטען פרעגען אין
522 מיין סט. סוויט 3, פהאן געררי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד
קויפען, פערקויפען און בייטען. מיינע קאסטומער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ערענטליכסטען אופן. (5225
H. Leviten 619 McIntyre Block.

Miss A. GOLDSMITH
333 Burrows Avenue
גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען
מעסיגע פרייזען. (52-33

D. Abramovich
ארכיטעקט
505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978
ד. אבראמאוויטש

קאהן און מיעראוויטש
קאנטראקטארס און בילדערס.
מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א היים, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.
683 אלפרעד פהאן סט. דזש. 1926

פאר שאו קארדס
וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך
צו א
סלאון
האנד פיינטינג קארדס — ספעציעל.
2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.
פהאן סט. דזשאהן 186
שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

ניט געבאפט!
איהר דארפט קויפען איין מאל פארניטשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט
5227) M. WARHAFT
851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל פון דער געוועזענער פירמא ענגעל און אווענס
פראקטישער עלעקטרישאן
823 מיין סט. פהאן סט. דזשאן 1983
אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט סט.
אפיס פהאן געררי 2560 און געררי 2508
פיאנא מאווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33-33

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.
74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.
622 מיין סטריט פהאן געררי 71
דריי טהירען פון די סטארלאנד
ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדיס, פרישע היימישע קענדיס יעדען טאג. (52-32

כ׳האב אריינגעקראגען א גרויסען סטאק
ווינטער שיך
גוטע ווארע און בילינע פרייזען.
מ. גלאדסטאן, 905 מיין סטריט

שיך אלטע און נייע שיך צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.
לעאן טרענזבאוו אין 883 מיין סט.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

בעסטע פלאמבינג, היטינג און עלעקטריק
ווערט געמאכט נור ביי
ל. האלפעני
883 מיין סטריט
אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830
רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217
רעפיירינג פינקטליך אטענדעט.

אויב איהר ווילט האבען א נוטען דיימאנד רינג און בילינ, אויב איהר ווילט האבען גוט געפיקסט אייער זייגער און בילינ, אויב איהר ווילט פיקסען אדער קויפען בילינ דזשועלערי, דאן קומט צו
י. טשופאק
$820 \frac{1}{2}$ מיין סט.

נייע אדער פיקסען
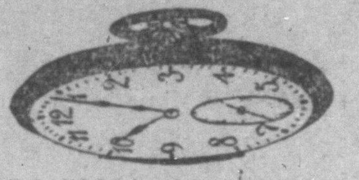
דזשועלערי, זייגע־ס
נ. טשערניאק
876 מיין סטריט.

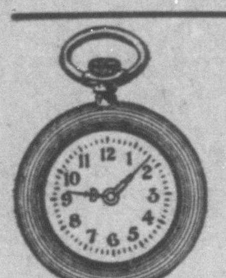
אונזער ספעציאליטעט צו פערריכטען זייגערס, גראמאפאנס און אלערליי דזשועלערי.
Breger & Yamrom
810 Main Street
דאס ריכטיגע פלאץ וואו מען וועט אייך בעהאנדלען ערענטליך.

איהר ווילט פאהרען ווי א פריץ?
דאן קויפט אייערע הארנעס ביי
דזש. פעקער, 73 דערבי סטריט.
נעהמט אן אלערהאנד רעפעירינג.

געהט ניט נאקעט!
פאר נייע ארבייט, אזוי אויך פרעססינג און רעפיירינג מענער און ליידיס סוטסס, פאר קאוטס א. ד. ג.
י. קאהען
518 סעלקירק.
263— פהאן סט. דזשאהן 676.

: : זעכציג לייט געזוכט : :
זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לאקיישנאס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי
The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

ל. סעגאל
סיין פיינטער
825 מיין סטריט
סיינס אין פערשידענע שפראכען, פיינטינג און דעקארייטינג

א. פיינגוד׳ס
דעפארטמענט סטאר
590 Selkirk ave. Phone St. John 1951
וואהלפייפער, פיינט, גלאז, הארדווארע, סטאוס, היטערס און אויך בילדינג סופליים.
ערענטליכע בעהאנדלונג און דיא בילינסטע פרייזען.

פלאמבינג, היטינג, עלעקטריק
אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.
איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער לייז, זעהט זיך מיט
M. KOFFMAN
395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353
32) רעפיירינג אטענדעט צו יעדער צייט.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
216 Dufferin Avenue Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Dec. 19, 1912.

נאָך דעם זיעג.

מר. אלתר סקאליטער איז ערוועהלט. דער ווילען, פערלאנג און וואונש איז ערפילט געווארען! דאס איז געווען דער העלער שטראהל וואס האט פארי־גען פרייטאג אבגעבליצט ביי יעדען וואס האט געוואונשען זיין ערוועהלונג.

„אם פלאין זיינען מיר" מיט דיזער ידיעה צופריעדען. מען האט זיך דאס געוואונשען און ווי אלע, וועמעס וואונש עס ווערט ערפילט, אזוי האבען אלע וואס האבען געארבייט פאר מר. סקאליטערס ערוועהלונג, זיך געפיהלט ווען ווי אן עלעקטרישער בליץ האט זיך די ידיעה צוטראגען איבער דער אידישער גאס.

אבער דיזער זיעג אן און פאר זיך איז פאר אונז נאך וועניג!

וויפיעל מיר האבען אין משך פון דער צייטונגס עקזיסטענץ אמאל ניט אגיטירט פאר דעם אדער יענעם קאנדידאט פאר דעם אדער יענעם אמט, האבען מיר קיינמאל ניט געהאט אזא שטארקען ווילען און אזא שטארקען פערלאנג אז דער קאנדידאט זאל אין דער צוקונפט צייגען זיין ווערטה און פעהיג־קייט פאר זיין אמט, ווי מיר האבען עס יעצט בנוגע מר. סקאליטער'ען אלס אלדערמען.

ווען מיר וואלטען למשל אמאל אגיטירט אויף דיזען פלאץ פאר אירגענד וועלכען קאנדידאט און ווען עס וואלט זיך נאכהער ארויסגעשטעלט אז דער ערוועהלטער קאנדידאט איז ניט פעהיג גענוג פאר זיין אמט, אדער ער פער־נאכלעסיגט זיינע פפליכטען, אדער ער ערפילט ניט זיינע הבטחות — וואלט עס אונז פיעל וועניגער געארט, ווייל אם ענדע איז דאך דער ערוועהלטער פארט ניט א ו נ ז ע ר פארשטעהער פון אונזער איינענער מיטע. מיר האבען פאר איהם אגיטירט ווייל אונז האט זיך געמעגט א ו י ס ד ו כ ט ע ן אז ער איז פא־סיג פאר זיין אמט, מיר האבען געמעגט א טעות האבען. די שולד פאלט אויף די יעניגע וואס האבען אונז דיזען קאנדידאט רעקאמענדירט און אויף די וועל־כע האבען איהם נאמינירט.

אנדערש אבער איז עס מיט מר. א. סקאליטער:

נאמינירט איז ער געווארען פון אידען, געארבייט האבען פאר איהם אי־דען, פארשטעהער וועט ער זיין פון דער אידישער בעפעלקערונג און צוגעזאגט האט ער צו דינען די אינטערעסען פון די אידען, פון וועמעס מיטע ער קומט און וועמעס אינטערעסען ווערען ליידער צופיעל פערנאכלעסיגט פון סיטי האל.

מר. סקאליטער האט דעם שרייבער פון דיזע צייל ען פערשפראכען צו טהאן פיעל מעהר ווי ער האט אויסגערעכענט אין זיין פלאטפארמע. ער האט פערשפראכען צו שטעהן אימער אויף דער וואך און מיט זיבען אויגען אכטונג געבען אז עס זאלען ניט פערנאכלעסיגט ווערען די אינטערעסען פון דער א י ד י ש ע ר בעפעלקערונג פון דער נארד ענד.

אונטערגעשטראכען דאס ווארט אידישע, ווייל די אנדערע נאציאנאלי־טעטען האבען אין סיטי האל זייערע פארשטעהער.

און יעצט ווען מר. סקאליטער איז ערוועהלט געווארען בלויז א דאנק דער ארבייט פון די אידען, וואלטען מיר ווינשען אז ער זאל זיינע פריינד ניט דיסאפאינטען, זאלען זיי ניט בלייבען ענטוישט.

מיר ענדיגען אונזער נאטיץ מיט א ווארט צו מר. סקאליטער'ן זעלבסט:

זעהט מר. סקאליטער זיך אויסצייכנען ווי אייער קאלעגא מר. בלומענ־טהאל אין מאנטרעאל. מר. בלומענטהאל'ען איז פיעל שווערער אנגעקומען זיין פערטרעטערשאפט אין סיטי האל. ער איז איין מאל דורכגעפאלען און נאך פיעלע שווערע ארבייט און גרויסע אנשטרענגונג איז איהם געלונגען דאס צוויי־טע יאהר צו בעקומען דעם אמט פון אלדערמען. אויך ער האט געהאט געגנוג געגנער פון אידען זעלבסט, אבער זיין אונערמידליכע ארבייט, זיין פלייסונג און איבערגעבענהייט צו זיין אמט און דאס אויספיהרונג פון די פפליכטען וואס דיזער אמט האט אויף איהם ארויפגעלעגט — דאס אלעס האט פון זיינע פיינד, פריינד געמאכט און אלע זיינע געגנער זיינען יעצט מיט איהם די בעסטע גוטע ברידער.

מאנטרעאל איז אצינד שטאלץ מיט איהר אידישען רעפרעזענטאנט. ער היט אב ווי א געטרייער פארשטעהער די אינטערעסען פון די וואס האבען איהם ערוועהלט און אט דאס זעלבע פערלאנגען מיר פון אייך, מר. סקאליטער.

אונזער ארבייט ווילען מיר און ווינשען זאל ערשט בעצאהלט זיין דאן ווען איהר וועט עהרליך און אויפריכטיג ערפילען אייערע פפליכטען אלס אי־דישער אלדערמען.

קענענדיג מר. סקאליטער'ען זעהר א קורצע צייט, האפען מיר פונדעסט־וועגען, אז ער וועט זיין פערשפרעכען האלטען און מיר וועלען גלייך ווי די מאנטרעאלער אידען, קענען שטאלץ זיין מיט אונזער פארשטעהער און וועלען קיין חרטה האבען פאר אונזער ארבייט.

וועגען נייעם סיטי מעיאר.

דער צווייטער וועמעס ערוועהלונג מיר האבען געוואונשען איז געווען מר. ט. ר. דיקאן, אלס סיטי מעיאר.

לאמיר גלייך מודה זיין אז מיר קענען ניט דיקאן'ען, מיר האבען מיט איהם קיין מגע ומשא קיינמאל ניט געהאט און ווען מיר האבען געהערט אז עס איז א סברא אז מר. הארווי זאל אריין ביי אקלימיישאן, האבען מיר אויך קיין גרויסע צרות ניט געהאט. נור ווען שוין אין די לעצטע טעג, האבען מענשען וואס קענען ביידע, אי מר. הארווין, אי מר. דיקאנען אונז איבערגעגעבען אז זיי האבען מעהר אורזאכע צו געבען פארצוג דעם לעצטען און אויסהערענדיג די אנגעגעבענע פאקטען, האבען מיר נאטירליך געוואונשען אז דיזער פעראנט־ווארטליכער אמט פון סיטי מעיאר זאל איבערגעגעבען ווערען צו א מעהר ענ־ערגישען, א מעהר טהעטיגערען מענשען.

מיר האבען געהערט פון די אויפנאהמע וואס מר. דיקאן האט געקרא־גען, מיר האבען ווידער געהערט ווי די אגיטירער פאר זיין געגנער האבען קיין צוהערער ניט געקראגען און מיר האבען פערשטאנען אז דאס פאלק איז דאך ניט בלינד און וועט זיינע אינטערעסען ניט איבערגעבען צו אבי וועמען.

וויניפעג איז היינט צו טאג א שטאדט וואס פאדערט א מענשען מיט ענערגיע מיט גוטע ידיעות אין אלערליי ביזנעס און אינדוסטריעלע צווייגען, א טהעטיגען אויפריכטיגען מענשען, וואס זאל קענען און פעהיג זיין צו פערוואל־טען און אויפפלאנטערען און פערענטפערען ווי אם בעסטען די אלע שווערע און פערפלאנטערטע פראגען און אויפגאבען.

און לאמיר האפען אז דאס פאלק האט ערוועהלט דעם ריכטיגען מאן און האט איבערגעגעבען דיזע וויכטיגע און פעראנטווארטליכע שטעלע אין גו־טע זיכערע הענט.

וועגען דעם בום אין קענעדא.

אין דעם וואכענשריפט „סאטורדעי איווונינג פאסט" וואס ערשיינט אין פי־לאדעלפיא, שרייבט מר. א. ס. לאוט א צימליך לאנגען ארטיקעל איבער דעם „בום" אין קענעדא. איבער דיזען ארטי־קעל איז פיעל גערעדט געווארען אין דער קענעדער פרעסע, מיר וועלען דע־רום דא איבערגעבען דעם אינהאלט פון דיזען ארטיקעל.

„וועט דער בום אין קענעדא לאנג געדויערען?" דיזע פראגע שטעלט דער דערמאהנטער שרייבער אוועק אין אנ־פאנג פון זיין ארטיקעל. אבער גלייך קיין ענטפער גיט ער ניט. „אויב איהר וואלט אויף דער פראגע געקענט ענט־פערען — זאגט ווייטער דער שרייבער — וואלט איהר פיעל נעלד געקענט מאכען ביי די אינוועסטארס; די פרייז פאר אייער מיינונג וואלט געמעגט זיין ווי הויך. דער בום אין קענעדא — דארפט איהר נור זיכער זיין — איז ניט קיין צווייפעלהאפטער. פון דער קליי־נער כוואליע וואס האט אנגעהויבען שטראמען קיין קענעדא איז יעצט גע־ווארען א מעכטיגער שטורם לויף. לעצטעס יאהר איז דער שטורם לויף נאך מעכטיגער געווארען. די אלטע שטעדט ווי מאנטרעאל, טאראנטא, אטאווא, האמילטאן א. ד. ג. זיינען דע־רום געווארען געמבלינג נעסטען פון ריעל עסטייט. די מאנטרעאלער סאב־דיוויזשאנס פערכאפען יעצט א צוואנ־ציג מייל ארום די מאונטיינס און אין דער צייט ווען דער לעצטער רעגיע־רונגס צענזוס צייגט אז מאנטרעאל פערמאגט בלויז א האלבען מיליאן איינוואהנער, זאגען אבער די ריעל עסטייטניקעס אז די דארטיגע בעפעל־קערונג צעהלט זיך מעהר אפשר פון א מיליאן.

אמת טאקע, אז מאנטרעאל איז דער טהויער פון א האלבען קאנטינענט, לאמיר זשע עס פערגלייכען מיט נויארק וואס האט דעם יתרון, וואס דער דאר־טיגער פארט איז אימער פריי פון אייז און האט א בעפעלקערונג פון איבער פיער מיליאן, דאך זיינען די נויארקער סאבדיוויזשאנס ניט דערצויגען ביז דעם האדסאן".

מר. לאוט ברענגט לראיה פערשיע־דענע מיינונגען פון קאפיטאליסטען און מבינים אין דעם פאך. אליין אבער — איז ער מודה — ווייס ער זעהר וועניג וואס צו זאגען וועגען דעם קענעדער בום.

ער ברענגט למשל די מיינונג פון א מאנטרעאלער קאפיטאליסט וועלכער זאגט זיך ארויס געגען דעם „בום" אדער ווי ער רופט עס אן „דאס פיעבערישע ריעל עסטייט משוגעת" וועלכעס הויבט אויף דעם יקרות הורך דעם וואס אנ־שטאט צו לאזען לאנד פאר פארמס, ווערט עס צושניטען אין לאטס, וואס וועלען נאך שטעהן און ווארטען אויף קונים מי יודע וויפיעל.

די מיינונג איז אבער פאלש, ווער שמועסט ווען דאס זאגט א מאנטרעא־לער, א קענעדער, וועלכער מאכט זיך כלא ידע, אז עס איז פאראן אין קענע־דא גענוג, איבער גענוג לאנד אויך פאר פארמערס און וויפיעל פארמערס עס זאלען קומען אהער, וועלען זיי קריגען לאנד לרוב.

אנדערש איז די בעהויפטונג פון א מענעדזשער פון א גרויסער פירמע, וועמעס מיינונג איז: „אז קענעדא שטעהט יעצט פאר א הונדערט יעה־ריגען בום, פונקט ווי די סטייטס זיינען געשטאנען נאך דער סיוויל קריעג. ווער עס האט שכל יעצט וועט זיין א מיליא־נער שפעטער אביסעל און די נאראנים וועלען בלייבען ביי זייער נארישקייט. קענעדא וועט וואקסען מיט ריעזיגער שנעלקייט. הונדערטע מענשען וואס האבען ניט געוואוסט די פרייז פון זייער לאנד רעכנען זיך יעצט פאר די רייכ־סטע לייט אין קענעדא. אמת טאקע אז דאס האט פערגרעסערט די צאהל פון שווינדלערס, פון שארלאטאנעס, אבער ווי קען מען דאס פערהיטען?"

דער שרייבער נעהמט יעצט איבער

צו וויניפעג, וואו דער בום פון צוריק מיט א יאהר צוואנציג האט איבער דעם אפשטעל פון דער אימיגראציאן געהאט געסטאפט. יעצט אבער קומען אריין יעדען יאהר קיין קענעדא 150 טויזענד אמעריקאנער, פון וועלכע יעדער איי־נער ברענגט מיט א טויזענד דאלאר, ד. ה. אז די סטייטסער סעטלערס ברענ־גען אריין קיין קענעדא ארום צוויי מי־ליאן דאלאר יעדעס יאהר. ניט רעכ־נענדיג די מיליאנען וואס עס אינוועס־טען אין זייערע היגע ברענטשעס די אמעריקאנער טראסט, אדער דאס געלד פון די ענגלישע גרויסע קאפיטאליס־טען וואס א דאנק דאס געזעץ פון „לענד טעקסיישאן" פערלאזען זיי ענגלאנד און ברענגען אריבער זייער קאפיטאל קיין קענעדא — אין יעצטיגער צייט אלזא ווען וואס א יאהר ווערט קענע־דא פערגרעסערט, צוזאמען מיט איהר די וועסט, קען קיין רייד ניט זיין פון בום פלאצעניש. די רעגירונג זעלבסט וועט מוזען אויסגעבען 75 מיליאן דא־לאר אויף אייזענבאהנען, דאס וועט פערגרעסערען די פראספעריטי פון לאנד און דער בום פון דער וועסט בכלל און וויניפעג בפרט וועט ניט נור אנהאלטען, נור אויך געהעכערט ווערען.

דער שרייבער מר. לאוט ברענגט די מיינונג פון דעם רעדאקטאר פון דער היגער „פרי פרעס" מר. דאפאי.

„וואס זאל איך אייך זאגען — שרייבט מר. דאפאי — וועגען די סאבדיוויזשאנס און קליינע שטעדטלעך צווישען וויני־פעג און פאסיפיק קאסט? איך קען נור וויסען בעשטימט דאס מיט א 6—8 יאהר צוריק, ווען דער ריעל עסטייט פיבער האט זיך אין וויניפעג אנגעהוי־בען, ווען איך זאל דאן געווען האבען מעהר גלויבען און קוראזש, וואלט איך יעצט געווען א מיליאנער.

און יעצט?

יעצט האט דאס ריעל עסטייט משו־געת ארומגעכאפט יעדען איינעם. אפילו אזא שטאדט ווי אטאווא וואו דאס ווארט „ריעל עסטייט" איז געווען א שרעק ווארט, איז יעצט דארטען דער ריעל עסטייט בום אין פולען גאנג. דער פרעמיער מר. בארדען וועלכער איז מיט 10 יאהר צוריק אנגעקומען קיין אטאווא אלס ארימאן איז א דאנק דעם בום רייך געווארען. אטאווא שטרעבט צו ווערען דאס וואשינגטאן פון קענע־דא. די סאבדיוויזשאנס ארום וואשינג־טאן, די הויפטשטאדט פון א 90 מי־ליאניגער בעפעלקערונג, גרייכט ניט קיין 7 מייל, ווערענד די סאבדיוויז־שאנס ארום אטאווא, די הויפטשטאדט פון א 7 מיליאניגער בעפעלקערונג גרייכט יא דיזען שטח.

נעהמט צום ביישפיעל טאראנטא. ניט לאנג צוריק האט מען געקענט אין טאראנטא קויפען א לאט פאר א פראנט וואס הויז פאר א סומע פון הונדערט ביז טויזענד דאלאר און יעצט צאהלט מען דארטען פאר לאטס אזעלכע ריע־זיגע פרייזען ווי 12 טויזענד דאלאר; פון אזא פרייז איז צו הערען אין נויארק מיט א בעפעלקערונג פון 4 מיליאן, וועלכע טאראנטא וועט קיינמאל ניט האבען.

אט דאס זיינען די רעזולטאטען פון דעם בום.

נעהמט פארטוויליאם און פארטאר־טהור: אט ערשט זיינען זיי געווען שטעדטעלעך פון א 12 הונדערט איינ־וואהנער. און יעצט? ווען מען זאל פון זיי מאכען איין שטאדט, וואלטען זיי געווען האלב די גרויס ווי דולוט און אין א הונדערט יאהר ארום וועלען זיי זיין ווי קליוולאנד, באפלא.

קליוולאנד און באפלא פערמאגען 5 מיליאניגע בעפעלקערונג, פארטוויליאם און פארטארטהור האבען 2 מיליאניגע — פונדעסטוועגען צאהלט מען יעצט דארטען פרייזען פאר ריעל עסטייט ווי אין קליוולאנד.

און ווארום צאהלט מען אין קענעדא אזא פרייז וואס וועט ערשט די ווערטה האבען אין 100 יאהר ארום?

קומענדיג קיין וויניפעג — שרייבט ער ווייטער — דארפט איהר „אראפ־ווארפען די שיך און זיך אבוואשען די פיס, דען דא טרעט איהר אריין אינ'ם גן עדן פון ריעל עסטייט בומערס. די וויניפעגער האבען ניט געמאכט קיין גרויסען טומעל. אהן רעש האט יעצט געמאכט שווערע טויזענדער דער וואס האט שכל געהאט צו קויפען דאן בעת עס איז געווען ביליג, די וויניפעגער האבען שוין געהאט עקספיריענס פון דעם אמאליגען בום, דערפאר האבען זיי אצינד אהן רעש געהויבען וואס אמאל די פרייזען און געמאכט שווערע טויזענדער. דאס מאל האט מען אין וויניפעג זיך שטארק געהיט פון שווינד־לער. און דערפאר איז די פרייז אויף ריעל עסטייט אין וויניפעג די נידעריג־סטע אין קענעדא. די בעפעלקערונג האט זיך פערמעהרט פון 40 ביז 70 טויזענד און פון 70 ביז 150 טויזענד אין 10 יאהר, די פרייזען האבען זיך געהויבען ניט איילענדיג, פראפארציא־נעל, ביז... ביז די בענק און פערשיע־דענע לאאן קאמפאניס האבען דאס א נעהם געטהאן אין זייערע הענט. און די רעזולטאטען? זיי זיינען דאך אייך בעקאנט. ווער ווייס דען ניט וויפיעל געלד מען האט געמאכט אין ארמס סטראנגס פאינט, אין פארט רודזש, אין פארטיידזש עוועניו און אין דער נארד ענד. לאטס פאר וועלכע מען האט פריער געבעטען 200 דאלאר, וויל מען יעצט 200 טויזענד...

דער אמת איז: אז וויניפעג וועט ווע־רען די צווייטע שיקאגא, דערווייל אבער איז דאס ניט. דאך אבער קומט אריבער קיין וויניפעג. אויף א קורצען משך און איהר וועט מודה זיין אז די היגע לופט איז אנגעזאפט מיט ריעל עסטייט. דאס האט געבראכט דערצו דאס עס האבען זיך לעצטענס געיאוועט אויך א היבש ביסעל שווינדלערס.

עס איז מיר בעקאנט אזא פאל: א פארמער האט געוואלט בייטען זיין פארם אויף שטאדטישע לאטס. דער ריעל עסטייט בראקער האט מיט זיין אויטאמאביל פערפיהרט דעם פארמער אויסען שטאדט און מיט טריאומפף אויסגעשריען: אט דא זיינען די לאטס און וואו איז אייער פארם?

— מיין פארם — האט דער פארמער מיט א שמייכעל געענטפערט — איז מיט 10 מייל נעהענטער צום שטאדט איידער אייערע לאטס.

אט איז אן אנדער פאל:

אן ענגלענדער האט געקויפט פאר 75 טויזענד פונט לאטס אין וויניפעג. ווען דער סוחר איז געקומען אנקוקען [illegible] געקויפט לאנד, האט זיך ארויסגע־שטעלט אז דאס איז גאר אין א קליין שטעדטיל אין אלבערטא. דאס גאנצע שטעדטיל איז אפשר ניט ווערטה דאס [illegible] האט בעצאהלט פאר זיינע לאטס.

[illegible] ווייסען אויך פעלע ווי אין דער [illegible] מען פערקויפען פראפער־[illegible] קליינע שטעדטלעך, [illegible] איז עס גאר שטיינערנע [illegible]

[illegible] דאס געזאגט וועגען וויניפעג [illegible] צו זאגען אויך וועגען עד־[illegible] קאלגארי א. ד. ג. [illegible] פיעל מענשען מיט [illegible] פון שטאדט געווארען מי־[illegible]

[illegible] אין אלגעמיין איז [illegible] זיין לאנד. ער ער־ווארטעט אז [illegible] יאהר 1950 וועט קע־נעדא זיין [illegible] ווי די סטייטס זיינען [illegible] ארגומענטען זיינען פאר [illegible] ניטא. דער [illegible] האט אלע מאל געשריען [illegible] אריין פון 200 ביז 300 [illegible] יעדען יאהר, [illegible] ענטוישט פון דעם פאקט [illegible] בעוויזען אז קענעדא [illegible] דעם גאנצען טומעל ניט מעהר ווי 7 מיליאן איינ־וואהנער, אנשטאט 8 אדער 9 מיליאן ווי מען האט [illegible] פאר דעם צענזוס; די [illegible] פון דעם צענ־זוס וויזען אז [illegible] וועט אין

ב. ג.

ציטען.

אין איינעם פון די שעהנסטע זומער נעכט, ווען די לבנה האט אלעס בענא־סען, מיט איהרע ווייסע, ווי זילבער, שטראהלען, ווען די גלאנצענדע שטע־רענדלעך האבען פרעהלעך געוואונקען, און שטיפענדיג געשוואומען אין הימעל, זיינען זיי געזעסען אין א פינסטער, גע־דיכטער אלעע פון גרינע שלאנקע ריע־זען בוימער, און פון קליינע רייכע פוי־מעלעך, וועלכע האבען צוואווארפען זיי־ערע געדיכטע צווייגעלעך בעדעקט מיט גרינע בלעטעלעך. אין דער לופטען אויף די צווייגען פון די בוימער זיינען זיך לוס־טיג ארומגעשפרונגען פויגעלעך און הא־בען געזונגען שירה צו דער נאטור.

די לופט איז געווען אנגעפילט מיט א זיס־ערקוויקענדען אראמאט, וועלכער האט ווי פער־שיכור׳ט; א לייכט ווינטע־לע האט געבלאזען און זיך שטיל געסוד־עט מיט די בוימער, און פערפייניהענ־דיג צונעשטיפט מיט די שעהנע שמע־קענדע בלעטער. אלעס ארום איז געווען אזוי רייך בעצויבערענד, דאס זינגען פון די פויגעלעך אזוי געטליך זיס, דאס ווי בעצויבערט זיינען זיי ביידע געזעסען אונבעוואוסט האט ער דערפיהלט אין זיינע ארעמס איהר ווארעמען קערפער... און, ווי פער׳שכור׳ט פון ליידענשאפט האט ער זי געפרעסט צו זיין ברוסט... בעדעקט איהר שעהנעס געזיכט מיט הייסע, ברענענדע, ליידענשאפטליכע קושען... און זי האט פיבעריש געדריקט זיך צו איהם... איהר קערפער האט איהם אנגעצונדען... איהר אטהעם האט איהם געבערענט. ער האט זי אלין פעסטער גע־דריקט צו זיך און זיי האבען זיך צוזא־מענגעגאסען מיט דער נאטור...

און אויבען, אין בלויען הימעל־רוים, האט שטאלץ, חן׳עוודיג ארומגעשפא־צירט די לבנה, און מילד ארונטערגע־שיקט איהרע ווייסע, זילבער שטראה־לען, און די פינקלענדע שטערענדלעך האבען שטיפעריש געוואונקען... און זיך אונטערגעטונקט אין די ווייסע וואל־קענדלעך פון הימעל.

די טרעלען פון די פויגעלעך האבען זיך צוגאסען ווייט, ווייט. ארום האט געהערשט א געהיימניספאלע שטילקייט ש־ש־שא שטיל... ווי ביי זיך אין האר־צען!... — — — — — — — —

געוואקסען אין די לעצטע 10 יאהר, מוז נאך נעהמען 800 יאהר איידער זי וועט האבען א פאפולייש[ן] ווי אין די סטייטס. ריעל עסטייט אבער פערקויפט מען אין קענעדא אזוי טהייער און צו מאל טהייערער ווי אין די סטייטס. צום ביישפיעל: ריעל עסטייט אין וואנקא־ווער מיט א בעפעלקערונג פון 150 טויזענד איינוואהנער איז העכער ווי אין סיאטעל מיט א בעפעלקערונג הע־כער 300 טויזענד איינוואהנער.

איהר וועט ניט געפינען קיין איין ריעל עסטייט בומער אין קענעדא וואס זאל אנערקענען אז דער לעצטער צוג־זום איז געווען א שרעקליכער קלאפ פאר קענעדא. אום צו פערענטפערען געפינט מען פערשיעדענע ליגנערישע תירוצים.

די אונטערשטע שורה ביי מר. לאוט איז אלזא: אז דער אלגעמיינער בום, פון קענעדא איז א מורא׳דיג אויפגע־בלאזענער און ביי די גרעסטע אנ־שטרענגונגען וועט מען איהם לאנג ניט קענען אנהאלטען. אז שוין יעצט ביי־טען זיך פיעלע ריעל עסטייט בראקערס מיט פראפערטי אום צו פערקלינגען דעם עולם מיט ציפערען וואס ניט גע־שטויגען און ניט געפלויגען; אז די אלע סאבדיוויזשאנס זיינען רעגולערע שווינ־דעל ביזנעס; אז ווען עס וועט איינגע־פיהרט ווערען סינגעל טעקס, וועלען א נאנץ גרויסער פראצענט ריעל עסטייט פירמעס מוזען באנקראטירען; אז אלע רעפארטען וועגען דעם בום טארען ניט גענומען ווערען ערנסט א. ד. ג.

בלויז אונז, וויניפעגער, איז געלונגען ארויסצוקומען עטוואס ארענטליך פון אונטער מר. לאוט׳ס פען.

א הערבסט אבענד. פון די שעהנע, בליהענדע פעלדער איז שוין קיין זכר ניטא; פערשוואונדען זיינען די צויבער־ליכע נעכט. דער קאלטער ווינט האט אהן רחמנות אראפגעריסען די שעהנע זיידענע בלעטעלעך פון די בלומען. דער בלייענער הימעל האט טרויעריג אראפגעקוקט. מיט אראפגעלאזטע קעפ זיינען געשטאנען די בוימער און געוויינט מיט קליינע, דראבנינקע טרעהרעלעך, אויף דער ערד האבען זיך געוואלגערט אפגעוועלקטע ראזען... געשטארבען די נאטור, טויט און קאלט אלעס ארום...

און זי איז אויך ניט דיזעלבע וואס פריהער. די בייזע האנד פון דער צייט האט זיך צוגעריהרט צו איהר מארמאר ווייסען שטערן, צו איהר שלאנקע, עדע־לע פיגור, צו איהרע גאלדבלאנדע האר, די ביטערע טרעהרען פון בענקען האבען אויסגעטריקנט דעם וואונדער שעה־נעם גלאנץ פון איהרע גרויסע הימעל בלויע אויגען.

איינע אליין שטעהט זי יעצט אונטער דעם זעלבען בוים, וואו זי האט אמאל אזעלכע גליקליכע שטונדען פער־בראכט... און ווארט אויף איהם... זי האט געשריבען ער זאל קומען אויפ׳ן בעקאנטען פלאץ. אין פארק. זי דארף איהם עפעס וויכטיגעס זאגען.

און מיט א האס צו אלעם וואס לעבט און פרעהט זיך, צו דער לייכטענדער־זון, צו דער בלאסער זילבערנער לבנה, צו די לייכטענדע שטערענדלעך, צו זיך אליין... ווארט זי שוין איבער א שטונ־דע, און ער איז נאך אלץ ניטא...

פאר וואס קומט ער ניט? און אפשר וועט ער גאר ניט קומען? איז דאס זיין ערשטע עולה וואס ער האט איהר גע־טהאן? און אויף דיגעדאנקען קומט איהר א פריהלינגס פריהמארגען. שעהנע ראזען און ליליען האבען פרעכטיג געבליהט און פאנאנדערגעוויקעלט זייערע זיידע־נע בלעטעלעך געגען די מילדע שטראה־לען פון דער זון, וועלכע האט צו זיי פריינדליך געשמייכעלט און מוטערליך געצערטעלט. זיי זיינען געגאנגען לאנג־זאם, שטיל דריקענד איינער דעם צוויי־טען די האנד, און ווי פער׳כישופ׳ט גע־קוקט אויפ׳ן פריהלינג, וועלכער האט זיך ברייט פערשפרייט איבער בערג און טהאלען, אויף פעלדער און וועל־דער. א זיסע אויפרעגענדע דופט פון טויזענדער ראזען און זשאסמינען האט אנגעפילט די לופט, און ער האט שטיל געשעפטשעט: זעהסט, געליעבטע, נאט האט אזעלכע פריהמארגענס נאר פאר געליעבטע בעשאפען, דעם פייער וואס דו האסט אין מיר אנגעצונדען, קען דער שטארקסטער ווינד ניט אנריהרען... דאס בלוט, קען קיין שטורם ניט אנריה־רען... וואס דארף איך די לבנה? די שטערן?

און זי האט אראפגעלאזט דעם קאפ, און טיעף אין הארצען האט ביי איהר ערוואכט א יונגער פריהלינג... זי לאזט ארויס א טיעפען זיפץ און קרעכצט שטיל ארויס: דאס איז געווען אמאל, גאנץ לאנג!... עס דוכט איהר פאר ווי אין חלום...

עס הערט זיך א לייכט רוישען פון די אראפגעפאלענע בלעטער. זי האט גע־געבען א ציטער און זיך א קעהר גע־טהאן — ער!...

און דערזעהן איהם, האט דאס בלוט איהר א קלאפ געטהאן אין פנים. פאר די אויגען האט זיך איהר פערצויגען א מין טומאן. דער מוח ברענט איהר און פיהלען פיהלט זי ווי צו שרייען פון טיעפען הארצען...

און ער... דאס פנים געל און אויס־געצויגען און מיט טיעפע קנייטשען בע־דעקט, דער רוקען אויסגעבויגען, די ברוסט איינגעפאלען, די מידע אויגען קוקען פאר זיך, אהן מוטה, אהן ענער־גיע, ווי אן אויסגעלאשענער פייעריל צאנקט אין זיי אן אונצופריעדענהייט מיט זיך, מיט אלעמען... און מיט א ניעדערגעשטימטע דערגעהלט ער איהר ווי אויפריכטיג ער האט זי געליעבט... ער האט געגלויבט, אז עס וועט אייביג דויערען... אבער ער פיהלט, אז ער קען מעהר ניט... ער האט זיך אליין אפגע־נארט... עס איז יעצט ביי מיר ווינטער אין הארצען, אלעס טויט... גלויב מיר איך האב געטיינט׳... ער בעט זיך ביי איהר זיי זאלען בלייבען גוטע פריינד.

זי שווייגט, איהר הארץ איז איבערפילט איהר ווילט זיך שרייען, פראטעסטירען! וואס האסטו געהאט צו מיר?... ארויס־זאגען איהם אלעס וואס דריקט און פרעסט איהר צוזאמענגעפרעסט הארץ. די צונג איז איהר אבער ווי פערגליווערט, און אלעס בלייבט בעליידיגט, אויסגע־לאכט, פערשפאטעט, ביז אין דער טיע־פעניש פון איהר נשמה וואס איז צוטרא־טען געווארען פון דעם יענינען וואס זי האט אזוי שטארק געליעבט. און אויף די געדאנקען קומט איהר בולט די פרא־גע: וואס טהוט מען? מען הויבט שוין באלד אן צו דערקענען... און וואס וועט זי טהאן?... זי, די עלענד־פערלאזענע, געגען דער גרויסער וועלט מיט פאר־אורטהיילע? — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

שטיל, ששא, שטיל. דער זייגער שלאגט צוויי. אלעס שלאפט אין גרוי־סען טענעמענט הויז, נור זי שלאפט ניט מיט שטילע טריט נעהט זי אום איבער׳ן צימער, און איהרע בלאסע ליפען וויס־פערן: פערלאזען!

איך קען מעהר ניט לעבען! זיי מיר מוחל, מאמעניו, איך בין ניט שולדיג...

דאן געהט זי צום פענסטער, עפענט דאס און גיט א שפרונג...

עס הערט זיך א יאמער, א שטילער קרעכץ און דאן ווערט אלעס שטיל...

און ארום איז אלעס פינסטער, פערזונ־קען אין דער דונקעלהייט... — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

פון יענער זייט אקעאן, א דערפעל אין מאלאראסיא. פון איין זייט איז צו־גאסען ברייט און לאנג דער שעהנער דניעפער, אלטע צווייגעדיגע בוימער ווארפען זייערע שאטענס ווייט אין די קלאהרע וועלען; פון דער אנדערער זייט גרויסע און קליינע בערג, וויינד־מיהלען און איבער זיי שווימען ארום ווייסע און בלויליכע וואלקענס. אין מי־טען קליינע איינגעהויקערטע שטיבע־לאך מיט שטרויענע דעכלאך...

אין איינעם פון די שטיבלאך זיצט א אידענע, ארבייט א זאק און טראכט: דאכט זיך, ערשט ניט לאנג נאך געווען א קינד און געשפיעלט זיך אין צייכען... און אט פארט זי שוין אין אמעריקא. דער גלאק פון אבשיעד קלינגט אויס: איינס... צוויי... דריי!... דער לאקאמא־טיוו גיט א פייף און טראגט מיט זיך אוועק איהר חיות, איהר נשמה, איהר איין־און־איינציג קינד, איהר חנה׳לען... זי ווייסט ניט, פאר וואס עס האט איהר פלוצלונג אזוי אנגעפאנגען וועה צו טהאן דאס הארץ... זי גיט א לייכטען ציטער, געהט צו צום פענסטער, גיט א פיהר מיט איהרע דארע פינגער איבער דער שויב און הויבט אן שעפטשען שטיל א תפילה: גאטעניו, מיין טאכטער איז פערוואָרפען אין א פרעמד לאנד. היט זי דארט, פאטער אין הימעל! בעהיט און בעשירעמט זאל זי זיין, א ברכה זאל קומען אויף איהר קעפעלע, אמן סלה!...

און אין דרויסען פייפט דער ווינד, און רייסט מיט כעס די בלעטער פון די בוי־מער, און הייזעריג קלינגט זיין קאלט־פריהרענדעס קבר־ליעד...

אהיים געהענדיג פון א באנקעט פון דער וואנקאווער אסאסיאיישאן איז וו. ע. בלומערפעלד, א פראמינענטנער ביזנעס מאן אין וואנקאווער און דירעק־טאר פון דער אסאסיאיישאן, בעפאלען געווארען פון רויבערס וועלכע האבען ביי איהם צוגענומען אלץ־דינגס וואס ער האט געהאט.

די רויבערס זיינען געווען מאסקירט און האבען געטהון זייער דזשאב אין אמת׳ן "ווילד וועסט" סטייל זיי האבען מר. בלומערפעלד׳ן געהייסען האלטען די הענט אין דער הויך און האלטענדיג א רעוואלווער צו זיין ברוסט האט מען איהם אויסגעלעדיגט די קעשענעס. די פאליציי האט קיין אהנונג ווער די רוי־בער זיינען, ווייל דער בערויבטער האט די פנים׳ער פון דער באנדע ניט געזעהן.

<table><tr><td>יוסף טונקעל.</td><td>

הונגער.

</td><td>הומארעסקע.</td></tr></table>

איך וועל אייך דערצעהלען א מעשה וועגען הונגער.

ניט פון דעם שרעקליכען הונגער אין אינדיען, ניט פון קנוט האמסון׳ס הונ־גער און ניט פון אנדערע שרעקליכע הונגער געשיכטען, נור פשוט א מעשה ווי אזוי א איד האט געהונגערט.

איך זעה שוין, איהר ווילט גלייך א פרעג טהאן: סטייטש, מאי קא משמע לן? וואס לאזט ער דא אונז הערען? א נאווינע א איד הונגערט? ניטא וואס צו עסען — הונגערט מען. כדאי וועגען וואס צו שרייבען... וועל איך אייך זא־גען: אמת, אז א איד הונגערט איז טא־קע קיין נייעס ניט, אבער דער הונגער וועגען וועלכען איך וויל אייך דערצעה־לען איז גאר פון אן אנדער מין סארט הונגער. מיין איד האט געהונגערט ניט ווייל ער האט ניט־געהאט וואס צו עסען און ניט ווייל עס איז געווען א הונגער יאהר. און טאמער וועט איהר מיינען אז עס איז געווען א טאג פון א תענית אדער דער מאגען זיינער איז ביי איהם, לא עליכם, קאליע געווארען, אדער ער איז עפעס גלאט ניט געווען בקו הבריאה און איז געלעגען אין א שפיטאל און די דאקטוירים האבען איהם געהאלטען אויפ׳ן דיעט, דאס הייסט זיי האבען איהם געגעבען עסען קדחת מיט בשר׳ע פאדים, האט איהר א טעות.

געדיענט האבען מיר ביידע אין א מיהל וואס איז געשטאנען ווייט ערגעץ אין אן עק אויף דער טייכעל באברולקע, ווייט פון שטאדט און פון מענשען, זיי־נען מיר געווען ביידע איינזאם, געזעהן בלויז דאס וועלדעל דארטען ווייט אויף דעם האריזאנט און פערנומען דעם גע־רויש פון דעם טייכעל ביי די רעדער פון אונזער מיהל... און אזוי האבען מיר זיך ביידע געלעבט און געארבייט. ער איז געווען דער מיהלנער און איך בין געווען דער בוכהאלטער. ער האט גע־מאהלען און איך האב געשריבען. ער איז געווען ארום די זעקלעך און איך ארום די ביכער. און כאטש מיר זיינען ביידע געווען אבגעריסען פון דער גאנ־צער וועלט, ווייט פון מאדעס און קלא־סען אונטערשיעד, איז דאך געווען צו צו דערקענען ווער פון אונז איז דער אלטמאדישער הארפאשנער איד און ווער פון אונז איז דער אריסטאקראט און אינטעליגענט... ער איז געווען אנ־געטהאן אין א צוריסענער זופיצע מיט א פלאטשיגען קאשקעט אויפ׳ן קאפ און ברייטע צוקראדאשעטע, ווייסע שטיוועל אויף די פיס. און א בארד האט ער געהאט א קאלטונעוואטע און פאות און אלץ איז געווען איינגעטונקען אין מעהל, ווייס גראה און אזוי ווי ער האט שטענדיג גע׳עסק׳ט ארום שפיצען וואו־ליקעס און רעדער זיינען זיינע בגדים געווען דורכאויס צוריסען און צופליקט אויף איהם. דאנגנען, איך, וואס האב געהאט די עדעלע און ריינערע מלאכה, האב שוין געטראגען א מאנישקע מיט א קראגען מיט אבגעבויגענע ווינקעלעך מיט א מעשענע שפיציגע שפאנגע (קיין האלדזטיכער האב איך ניט געהאט). איך האב געטראגען א האלב זיידענע היטעלע און א לוסטרינגענע טווינקע וואס האט געגלאנצט כמעט ווי זייד. אזא מאדנע סארט סחורה וואס ווען איהר פלעגט פיהרען מיט׳ן נאגעל פון אייער פינגער פון אונטען ארויף פלעגט עס שרייען אויפ׳ן קול...

אזוי האבען מיר זיך ביידע געלעבט אונזער וועלטעל. ער האט געמאהלען די קארן וואס די ארומיגע פויערים פלעגען ברענגען צופיהרען און איך האב געשריבען אין די ביכער.

ס׳איז געקומען פריהלינג, אוועק אונ־זער פסח און זייער פאסחא, דאס צו־פיהר פון קארן אין אונזער מיהל איז געווארען אזוי קליין, אז אונזער מיהל האט זיך געזאלט אוועקשטעלען. קומט אונז אן א בריעף פון אונזער בעל הבית וואו ער שרייבט אונז, אז היות אזוי ווי אין דער שטעדטעל ליאכאווע וואס ליעגט 50 ווערסט פון אונזער מיהל איז פאראן א איד א סוחר ר׳ משה ליא־כאווער וואס האט צו פערקויפען עט־ליכע הונדערט פוד קארן און דוקא ניט טהייער, לכן זאלען מיר אהין פאהרען און א קוק טהאן די סחורה, משוה ווע־רען, אבשרייבען דעם קאנטראקט, בע־שטעלען פוהרען און אריבערפיהרען די סחורה צו אונז אין מיהל אריין.

פאהרען מיר.

דא איינענטליך האב איך געקענט אפמאהלען די נאטור וואס מיר האבען בעגעגענט אויפ׳ן וועג. פאהרענדיג קיין ליאכאוו און צוריק; ווי אזוי דער פריה־לינג האט זיך צושפילט אויף אלע כלים און ווי די נאטור האט אויסגע־זעהן אין אלע [—]ען פון מעת לעת, ערב ובוקר וצהרים, ווי די זונן איז אונ־טערגעגאנגען, אויפגעגאנגען, ווי דער מזרח האט געברענט און דער מערב האט געפלאקערט און ווי פון וועלדער און פעלדער האבען זיך געטראגען פערשיעדענע ריחות און ווי די פויגע־לעך האבען געפישטשעט און זשאפעס האבען געקוואקעט וכדומה. נור אזוי ווי איהר ווילט דאך וויסען דעם עיקר המעשה, ווי אזוי א איד האט געהונ־גערט, לכן וועל איך דאס דורכלאזען און מיר וועלען געהן ווייטער.

אין ליאכאוו זיינען מיר געקומען בא־גינען און ביז מיטאג צייט זיינען מיר פערטיג געווארען מיט׳ן גאנצען משא ומתן. איינגעקויפט, אויסגעדונגען, אב־געשריבען, פוהרען בעשטעלט, אלעס ווי געהעריג איז. צו מיטאג האט מען אונז געגרייט א טיש מיט כל טוב. ווא־רום איהר דארפט וויסען זיין אז ר׳ משה ליאכאווער איז א איד אן עושר און א גרויסער מכנים אורח, בפרט סוחרים וואס פערקעהרען מיט איהם וועגען מסחר, האט ער ליעב אויפצו־נעהמען על צד היותר טוב.

ס׳פערשטעהט זיך אז נאך אזא שווע־רען טאג ארבייט האב איך זיך געגומען צו דער אכילה גאר געשמאק. דאנגנען מיין איד איז עפעס געזעסען ווי אין געהאקטע וואונדען און ניט געגעסען.

— ווארום עסט איהר ניט? — פרעגט איהם די בעל הבית׳טע.

— א דאנק, צו וואס זאלט איהר זיך מטריח זיין... עס ווילט זיך עפעס ניט, איך בין ניט שטארק הונגעריג — ענט־פערט מיין איד און שעהמט זיך און האט זיך ניט וואו אהינצוטהאן.

פערשטעהן פערשטעה איך אז ער איז הונגעריג, ווארום נאך אזא לאנגען וועג און נאך אזוי פיעל טומלעניש, איילעניש, לויפעניש איבער די סאראי־ען און שפייכלערס און שפיזשארנעס און מעסטען און וועגען די סחורה, נאך דעם אלעמען דארף זיך על פי שכל וועלען עסען. און די מאכלים זיינען דוכט זיך אזעלכע וואס דער קיסר מעג זיי עסען. אלא וואס דען? איך כאפ א קוק אויף זיינע מלבושים און פערשטעה דעם סוד פון זיין ניט עסען: די ארבעל נעבעך צופלאטערט, צופיצעלט און פרענז העננען פון אלע זייטען און די ערלענבויגען זיינען אפען, צוטרענצעלט. איך זעה, ער הויבט אויף א האנד, וויל עפעס נעהמען פון טיש, ווערט פער־שעהמט און בעהאלט זי צוריק... און איך פיהל ווי א בייזע מלחמה פלאקערט ביי איהם אינווייניג. דער הונגער מאהנט זיינס און די בושה האלט איהם צונע־שמידט צום טיש און לאזט איהם ניט די הענט פאנאנדערפיהרען. איך דא־נגנען, אלס אריסטאקראט און היינט־וועלטיגער און אנגעטהאן מעשה מענש אין מיין לוסטרינגענע טווינקע און האלב זיידענע היטעל און מאנישקע, האב איך זיך ביים טיש געהאלטען פריי און געקייט די סעודה אזוי לאנג און ברייט ביז דער בעל הבית האט אויסגערופען:

— רבותי, מיר וועלען בענשען.

מיין איד האט זיך אבגעלעקט, גע־בענשט מיט כונה.

(שלום פאלנט).

א נארד ענדער.

העלאו, לעזער.

(פעליטאן).

העלאו! האו דו יו דו! וואס זשע מאכט איהר, מיינע ליעבהארציגע לעזער? שוין טאקע צוויי וואכען צייט זיך ניט געזעהן מיט אייך. כ'לעבען עס קומט אייך א גרויסער און ברייטער ,שלום עליכם׳.

וואס זשע, איהר ווילט דאך מסתמא געווים וויסען, וואו איך בין פערפאלען געווארען אויף אזא לאנגע צייט? מהיכא תיתא, צייט איז ברוך השם שוין יעצט דא גענוג, און אויב איהר זיינט טאקע א בעלן צו וויסען וואס עס האט זיך אבגעטהאן ביי אונז אין שטעדטיל פאר די לעצטע צוויי וואכען צייט, טא זייט זשע מוחל, רוקט זיך צו אביסעל נעהענטער און הערט מיט קאפ:

הערט איהר, האבען מיר דא געהאט א צייט, וואס עס טרעפט טאקע נור איין מאל אין יאהר. א קליינינגקייט עפעס, עלעקשאנס!

איהר דארפט דאך פערשטעהן, אז עלעקשאנס קומען ניט פאר אלע טאג, ווארום אויב גאט בעהיט, די פייזע שעה זאל ניט זיין, עס וואלט געווען א גאנץ יאהר עלעקשאנס, נו, נו, איהר קענט זיך גאר ניט פארשטעלען וואס ס'וואלט פון אונז געווארען. מ'וואלט פשוט, זאג איך אייך, אויסגעשטארבען פון די קאמפיין רעדעס און פערפרענט געווארען פון אלקאהאל. נור א דאנק גאט וואס עס האט מעהר ניט געדויערט ווי צוויי וואכען און קיין גרויסע עקסידענטען זיינען ניט פארגעקומען פון די קאמפיין דרשות און פון די ,פערשלאסענע׳ סאלונס. נור וואס זשע דען, מען האט זיך אביסעל פער'שיכור'ט און אז ס'איז געקומען צום לעצטען טאג, ווען מ'האט שוין געדארפט אבזאגען דעם ,רבנן קדיש׳ נאך די עלעקשאנס, האט אזוי נעדרעהט אין קאפ און מ'האט ערשט ניט געוואוסט וואו צו מאכען דעם ,צלם׳.

כ'לעבען, הערט איהר, ווי די מעשה איז, צי איהר האט געמאכט א פאר דאלאר פון די עלעקשאנס, צי ניט, צי איהר האט נאר בעקומען א הארין שלאגעניש פון א פערשימעלטען סיגאר מיט וועלכען מ'האט אייך מכבד געווען פאר אייער הויבער בילדונג צו קענען מאכען א ,צלם׳, דאס איז אבער זיכער אז ס'איז געווען א גאנץ לעבעדיגער קאמפיין. קיינער פון די ,ליפער׳ האט ניט געשפארט קיין מיה, קיין געלד, קיין גוטע ווערטער, שעהנע פראמיסעס, בקיצור: יעדער איינער האט צוגעארבייט און געקעמפפט...

נור פרעהליכער און לעבעדיגער ווי אומעטום איז געווען ביי אונז אין דער נארד ענד. וואס זשע דען, אזוי ווי ביי די סאוטה'ער ,שמינטעליגענץ׳? אז איינער לויפט פאר הזשאבל, רוקען זיך די איבעריגע אב, ציהען ארונטער די הוט און באמקען צו ,פיי אקלימיישאן׳. ביי אונז, פערשטעהט איהר מיך, געהען אזעלכע שטות'ערייען ניט אן. עס געהט ארויס די נשמה ביז מ'דערזעהט די נחמה — און... סיטי האל! און ווער עס האט נור גאט אין הארצען לויפט. און נאך מעהר, יעדער איינער וויל טאקע ער זאל ערוועהלט ווערען. — וואס לויפסטו? — גאר ניט, מ'דארף לויפען.

אט למשל איז געלאפען סקאליטער, נו, איז ערשטענס איז ער דאך עפעס א איד א בעל הבית, א פרעזידענט פון טשאריטיס. און צווייטענס, איז ער דאך טאקע עלעקטעד געווארען. אבער וואס לויפט אזא פעטאך ווי פעירבערן? באשר, וואס, דער ארבייטער רינג האלט אב אלע צוויי וואכען זיינע מיטינגען אין זיין האל, דעריבער קומט איהם עלעקטעט צו ווערען? — לעקיש איינער, אט קען דאך קימעל טרינקען ביער ניט ערגער ווי דייטשע געגאסען און איז אויך אזא מיוחס און פונדעסטוועגען זיצט ער אויך אין דער היים...

זעהט איהר, אויף פערליען פערדריסט אונז דוקא ניט אזוי שטארק וואס ער האט זיך געוואלט ארייינפושען אין סיטי האל: זיין סטעפאניק זיצט דארט געבעך איינער אליין און האט ניט מיט וועמען א ווארט אויסצורייידען. מאגדזשאו, א סטעף קאנטראלערס מיט אלדערמען און זאל דאס איינער קענען א ווארט גאליציאניש. אלע רעדען ענגליש און סטעפאניק מוז געבעך זיצען און קוקען ווי א האן אין ,בני אדם׳. נו, האט פעירליי געוואלט זיך אריינפושען אין סיטי האל און אויסהעלפען סטעפאניקען מיט דעם, אז זיי זאלען צוזאמען זיצען און קוקען ווי די הענער אין ,בני אדם׳.

אבער פערדריסען, פערדריסט אונז שטארק אויף ריג'ען. דו ווייסט דאך אז ס'איז א שווערע הלכה פאר דיר צו עלעקטעט ווערען, והא ראיה, דו ביסט דאך אויך געבליבען זיצען אין דער היים, טא וואס זשע ביסטו געלאפען? גור מילא, דיר האט זיך געדוכט, טאמער... אפשר... כ'ווייס... מי יודע... א קשיא אויף א מעשה... און דערום ביסטו געלאפען. — אלרייט, לויף! אבער... זיי זשע א ,דזשענטלמען׳! גיב א סיגאר! שטעק אב א דאלאר! און ס'וואלט טאקע ניט געווען קיין עולה צו צושיקען אן אויטאמאביל נאך דעם וואוטער, אזוי ווי אלע טהוען, ניט ער זאל זיך דארפען שלעפען צום פוס אוועקצוגעבען פיר דיר זיין שטימע. איז גאר ניט! מאכט ער זיך א קאלטען לונג און לעבער און פונקט נאר ווי ניט איהם מיינט מען.

יא, שיער פערגעסען, איהר ווייסט, ס'איז דאך ביי אונז געווען נאך א זעקסטער קאנדידאט פאר אלדערמען. אל בעט יו, אז איהר ווייסט אפילו ניט זיין נאמען. סמיטה האט ער געהייסען. נור וועגען איהם איז ניט כדאי גאר צו רעדען. בסך הכל האט ער געקראגען 7 שטימען און אזוי ווי די וועלט זאגט אז 7 איז א ליגען, איז נאך ביי אונז א ספק אין דעם אויך.

נור מיינט ניט, אז איהר זיינט שוין פטור! מיר האבען נאך געהאט א הוין אונער סטעף לויפער, וועלכע האבען גע'חלש'ט נאך'ן אלדערמען דזשאב, אויך א פעקעל קאנטראלערס און מעיארס. און יעדען איינעם דארף מען דאך געבען א שאו און נעהן איהם אויסהערען און דער קאמפיין האט אזוי געפלאקערט און געברענט, אז ס'איז פשוט קיין צייט ניט געווען אפילו צו געהן זעהן די טרין ביי ,רעזורעקשאן׳ אין קווינס האל, וועלכע א יונגערמאן האט געפאדערט.

און אין מיטען אזא ,ביזי׳ טהוט נאך גאט אונז אב אויף להכעיס און פערעט אריין ,חנוכה׳ פונקט אין דער זעלבער צייט ווען עס איז עלעקשאנס. מילא, וואלט עס געווען נאך נשקשה, ווארום צוריק געשמועסט, וועמען ארט עס צי ס'איז יא חנוכה, צי ניט חנוכה, אבער גראדע האבען די ציוניסטען פערוואלט בענשען חנוכה ליכטלעך און ס'איז געווארען א קאמפף פאר העבראיש און אידיש.

נור וואס קלעהרט איהר, מיר האבען איבערגעלאזען הכל בכל מכל פלעקעל און אוועקגעלאפען אין די קווינס צו בעטהייליגען זיך אין קאמפף און... אידיש האט געזיעגט.

יא, די העבראישע דרשה וואס מר. פרענקעל האט געזאלט דעליווערען, איז איבערגעגעבען געווארען צו די היגע ראדיקאלען און ווי זיי פערזיכערען אונז, וועלען זיי ביים לעגען דעם גרונדשטיין פאר א לייבאר טעמפעל, מקבר זיין די דרשה מיט גרויס פאראד.

נו, יעצט זעהט איהר שוין ווי ביזי מיר זיינען געווען?...

נאטיצען פון דער וואך.

פון א נארד ענדער.

ווי די צייטונגען מעלדען, האט די ליבעראלע פארטיי בעשלאסען צו שטימען פאר א 100 מיליאן דאלאר נייווי.

אט דאס איז דער אונטערשיעד פון די ליבעראלען מיט די קאנסערוואטיווען. ווען די קאנסערוואטיווען געבען מעהר ניט ווי 30 מיליאן, זיינען די ליבעראלען פיעל ,פראגרעסיווער׳ און געהען'זש ביז 100 מיליאן...

דער היגער סיטי קאנסול נעהט זיך ווענדען צו דער פעדעראלער רעגירונג מיט א בקשה אז איינער פון די שיפען פון דער נייווי זאל טראגען דעם נאמען ,ווינניפעג׳.

אפי מ'זאגט אז אונזערע שטאדט טאטעס טהוען גאר ניט אויף. הערט איהר, א כפרה געברוקירטע גאסען, אויף צרות בעלייכטונג, סיוערס און נאך אזעלכע זאכען, אפי די שיף זאל זיך רופען ,ווינניפעג׳.

* * *

די סאפראזשעטקעס אין לאנדאן האבען בעשלאסען אז אין פאל די רעגירונג וועט זיך ענטזאגען ארייינצושטעלען אין דעם נייעם וואהל געזעץ דעם פונקט וועגען פרויען רעכטע, וועלען זיי זיך בענוצען מיט באמבעס.

דאטס רייט, ליעבע שוועסטער, אויב די פעטש וואס איהר האט אריינגעווארפען דעם מיניסטער האבען ניט געהאלפען, מוזט איהר זיך א נעהם טהאן יעצט צו באמבעס און לאמיר זעהן וואס דער מיניסטער וועט זאגען ווען ער וועט אריינקריגען איינע אלס פרעזענט.

* * *

פאר ערמארדען 8 אידען האט די רוסישע רעגירונג בעשטראפט דעם מערדער מיט 20 יאהר קאטארגע.

וואס זשע דען, זיין אזוי ,ברוטאל׳ ווי אמעריקא, וואס פאר ערמארדען א מענשען שיקט זי אויף'ן עלעקטריק טשער?...

קאנטרי נאטיצען.

פון דזשיימס פראסאוו.

— אומעטיג דא אין יארקטאן — קלאגט זיך פאר מיר א בחור אין די פריזיוו יאהרען.

— וואס געהט איך דא אב? — פרעג איך איהם — האטעלס זיינען דא גענוג, פול רומס, פיקטשור שאוס... דוכט זיך אלעס וואס א ציוויליזירטער מענש דארף האבען.

— עט, דאס איז נאטהינג! — ענטפערט ער מיר.

— וואס זשע זשע פעלט אייך? — און איך פרוב צו טרעפען: אידיש טהעאטער? א פיפעלס בוק סטאר? ארבייטער רינג מיטינגס?

— ווייסיך וואס, איך קעהר ניט פאר אזעלכע זאכען. נור ניטא וואוהין אריינצוגעהן...

— אויב אזוי, מיין באי, ווארט שוין איבער די ווינניפעגער סיוויק עלעקשאנס. מעגליך אז מיט די גלהים'ס הילף וועט אין ווינניפעג אויך ניט זיין קיין לייטיש הויז וואוהין אריינצוגעהן...

* * *

אין דעם יארקטאנער סופרים קארט האט מען גע'משפט 2 מערדער: איינעם האט מען בעשולדיגט אין ערמארדען א פריסט, וועלכען ער האט נאך דער ערמארדונג אוועקגעלעגט אויף דער טרעק — אונטערצואווארפען א ממזר בלבול אויף דעם אינשולדיגען לאקאמאטיוו. דעם צווייטען האט מען בעשולדיגט אין ערמארדען א חבר כדי צו בערויבען זיינע פאר הונדערט דאלאר און דעם ערמארהעטען האט ער בעהאלטען אין שנעע. דעם ערשטען האט א דזשורי ערקלעהרט ,ניט שולדיג׳ און גלייך געשענקט איהם זיין פרייהייט. דעם צווייטען — ערקלעהרט ,שולדיג׳ און וועט מוזען אנמעסטען דער גערעכטיגקייטס האלדזטוך.

פאר מיר, ביווהאנענדיג די משפטים איז די ענדע געווען א רעטעניש: הופט זיך מיר, ביידע האבען געהאט עהנליכע בעשולדיגונגען, ביידע זיינען פון איין יחוס, נעמליך: ,גימעלדינע׳, אויף ביידענס פנים'ער איז געווען אויסגעגאסען א מערדער חן, געגען ביידען זיינען אויפגעטראטען צעהנדליגע עדות און צום סוף שיקט מען איינעם צו לייטען און דעם צווייטען צו גאט. אבער ווען איך האב אביסעל בעסער בעטראכט די זאך, האב איך געדאנקט דעם ,לארד׳ פאר זיין געבען דעם קליינינקען מענשעלע גרויסען שכל צו האנדלען מיט געזעץ: מ'האט פער'משפט דעם צווייטען צום טויט כדי איבערשרעקען דעם ערשטען ער זאל מעהר ניט מארדען...

שיפסקארטען ווערען אלץ בילינגער.

פון אנטווערפען נאך וויניפעג — $49.50

פון ליבוי נאך וויניפעג — $53.50

פון קראקוי נאך וויניפעג — $55.90

געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.

פייער אינשורענס, ריעל עסטייט און געזעצליכע פאפירען.

FENSON & SCHILLER

שיפסקארטען און ריעל עסטייט אפיס

854 Main Street — Phone St. John 162.

אליין, איז די נשמה ריין.

ש. בלעכמאן האט פערלאזען דיא זאלצמאן און ליפשיץ פירמע און אליין ערעפענט

א ריעל עסטייט אפיס אין 811 מיין סטריט.

א גרויסער אויסוואהל פון נארד ענד פראפערטי, הייזער און לאטס.

811 Main Street — Phone St. Jhon 2378

א קאנצערט און באל

פעראנשטאלטעט פון רוסישען פראגרעסיווען קלוב, וועט שטאטפינדען

שבת דעם 28טען דעצעמבער אין מיוזיקס האלל.

איינצעלהייטען לעזט אין די הענדבילס.

כאפט אריין א מציאה.

יעצט האבען פייפערהענגערס די בעסטע געלעגענהייט צו קריגען אלערליי וואהלפייפער צו זעהר א בילינגער פרייז. אין מיין סטאק וואהלפייפער געפינען זיך די שעהנסטע דיזיינס. קומט און זעהט און איבערציינגט אייך. אויך אלערליי פארב, גלאז און אלעס וואס פאדערט זיך צו פייפערהענגינג און פארבען.

M. Donner & Co. — 847½ Main Street

א סייל אהן א סייל.

איהר קענט געהן זעהן די סיילס. אבער בעפאר קומט צו מיר. איהר וועט זיך דאן איבערצייגען אז דער בעסטער סייל, די בילינגסטע פרייז און אהן צווייפעל די בעסטע שכוואהרג קריגט איהר אין

זלמן זאסלאווסקי'ס אפ טו דייט שוה סטאר

אין 577 סעלקירק עוועניו

קארד האלץ

גרינער און טרוקען געשניטענער פאפלאר

צוויי קארדס $10.50

The Empire Sash & Door Co., Ltd.

Henry avenue, East. — Phone Main 2510

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערציינגען.

50 Princess St. Winnipeg, Man.

פאַר די פעראומגליקטע אידען אין טערקי.

א דאנק דער איניציאטיווע פון מר. י. חמעלניצקי, מר. י. לעווין, מר. ס. בערטשאנסקי און מר. מיכל טעסלער איז זונטאג, 8טען דעצעמבער פערזופען געווארען א גרויסער מיטינג אין מיניוקס האל וואו הרב גאראדסקי און אנדערע רעדנער האבען ארומגערעדט די טרויעריגע לאגע פון אונזערע ברידער אין טערקיי בכלל און סאלאניקי בפרט. די שוידערליכע סצענעס וואס די רעדנער האבען בעמאהלט און דער אפיעל פון הרב גאראדסקי האט געווירקט און א קאלעקשאן האט באלד אויף'ן ארט אריינגעבראכט די סומע פון איבער הונדערט דאלאר. נאכהער זיינען נעקאלעקטעד געווארען נאך געלדער וועלכע זיינען איבערגעגעבען געווארען צום פרעזידענט פון די היגע ‚בני ברית‘ וועלכער וועט זיי אבשיקען קיין נויארק צוזאמען מיט דער סומע וואס ווערט קאלעקטעד ביי די ‚בני ברית‘.

פאלגענדע געלדער זיינען געזאמעלט געווארען:

ארליקאוו דוד	50
כאראך יעקב	50
גראנאווסקי מ.	50
אפמאן	50
פייפערמאן א.	50
ברענער יצחק	50
סעם בזאלין פון טענדיל	$ 1
צירציל ל.	1
באראן שמואל	1
קאזלאווסקי צבי	1
קייא פון יארקטאן	1
לעווין ב.	1
פינקעלשטיין צלאל	1
צירצל א.	1
זאלצמאן צבי	1
בערקאוויטש ליב	1
נאסימאוויטש יצחק	1
ליפקין יעקב	1
קאהן אהרן	1
מאלקין מ.	1
בראון און וואלש	1
מילער און הורעוויטש	1
ברעגער א.	1
טאוו חיים	2
ראזענבלאט באב	2
קאגאן משה	2
שאפירא א.	2
בען שעכטער	2
יוניאן דריי גודס קא.	2
טש. טעדמאן	2
גאלסקי מ.	2.50
שמעלניצקי דוב	5
קלאנער יוסף	5
קאץ און האפמאן	5
אפרים מאשקאוויטש	5
ראזענבלאט נ. און זוהן	5
מ. בראנשטיין פון נעווירוויל	5
טש. שעכטער	5
גאלדשטיין ל.	5
ריפשטיין ד.	10
באריש ד.	20
ד. מאראזניק	2
סטאליאר	5
דרוגסמאן	2
שעכטער	1
י. בערטשאנסקי	3
מ. שמעלניצקי	2
ה. ברוינשטיין	1
פולסאן	2
י. ראזענבערג	2
ה. גינזבורג	3
מ. ראזענבלאט	2
מ. ראבינאוויטש	1
בעליפאלסקי	1
דוד רעזניק	1
בארנבלאט	1
י. פינקעלמאן	2
סאראנאוו	2
פ. אדלער	50
י. סלוצקי	50
מ. שטיינקליף	50
מ. שופ	1
פילינאווסקי	1
מ. גראווסקי	1
א. בערנאוו	2
ח. לעווין	1
פאלאק	1
וואסערמאן	1
באקסער	1
גינזבורג	1
פלאם	15
הרב גאראדסקי	2
ל. סעקטער	2
ל. מיישאן	2
מארקאוויטש	3
גרינבערג	1
י. ד. מיטשעל	2
מעקס מיטשעל	2
נעלמאן	1
שניידער	1
דוד גופיין	3
וואלפזאן	1
ראז	2

פערלמאן	$ 1
גאלדמאן	1
אייזענבערג	1
ל. קאלינסקי	2
פ. טעפליצקי	1
צ. מענדין	50
ח. גלעספי	25
גייטאנזאן פון רידזשיינע	2
אווערבוך	50
י. לעווין	5
פ. מיניוק	5
דובאוו	1
קאין	1
י. גלעזירמאן	1
סער	1
נ. זאדקאוויטש	1
א. סטאריקאוו	2
קושניר	1
ב. קאטליער	2
דובאו:	5
ל. רובין	1
שמעלניצקי	5
מארשאק	1
ז. מאנדיל	50
מ. ספיוואק	50
קעש	25
קעש	25
ל. סעטשיל	1
מ. פרימאק	50
ענטילעוו	25
בערנער	50
א. זילבער	1
נענטילעוו	1
א. סקאליטער	5
ס. בערטשאנסקי	5
י. ראזענצווייג	1
ב. צימערמאן	3
ח. ליבערסאן	1
י. גענזער	2
א. טייטעלבוים	5
סך הכל	257.00

3 דאלאר זיינען פאראן מעהר, ווייל מען האט אויסגעלאזט דעם נאמען פונם נדבן עפ"י טעות. ווער עס געפינט ניט זיין נאמען אין דיעזען צעטעל פון די מנדבים איז געבעטען צו לאזען דערפון וויסען צו מר. מיכל טעסלער אדער י. חמעלניצקי. אויסגאבען זיינען געווען: פאר דער האל פרינטינג און צוקלעפען די הענדבילס 27 מיט 50 סענט.

געזאמעלט פאר יער הירצל

אויף א ברית מילה ביי מר' יצחק אייזיק פערצאווסקי, וועלכער האט שטאטגעפונען דינסטאג דעם 17טען דעצעמבער. איז קאלעקטעד געווארען דורך ש. פרענקעל, 15 דאלאר אום צו פערשרייבען דעם נאמען פון הרך הנמול יעקב בר' יצחק אייזיק אויף 10 בוימער אין יער הערצעל. פאלגענדע זיינען די מנדבים יצחק אייזיק פערצאווסקי, 1 בוים, חיים זעלטשאנאק 1 בוים, שמואל ראטנער 1 בוים, יצחק ראטנער 1 בוים, אלטער קנעלמאן 1 בוים, און טויבע קאנעלמאן 1 בוים, נתן פרידמאן 477 פלאר"א 1 בוים, ש. פרענקעל 1 בוים, חיים פרידמאן 50 סענט, אסתר מרים זעלטשאנאק 50 סענט און שמואל ראטנער 50 סענט.

קענעדא האט פיעל גאלד.

פראפ. רוסעזשע פון אטאווא, האט פאריגע וואך געלאזט הערען א מין נבואה אז אין א גאנץ קורצער צייט ארום וועט קענעדא בעקאנט ווערען אלס דאס לאנד פון גאלד גרובען. א גרויסע ליניע פון גאלד ציהט זיך, לויט זיין מיינונג, פון אקא דורך אטהאבאסקא, סעסקעטשעוואן און וואנקאווער, אויך אין איינינע פלעצער ארום מאנטרעאל.

די באַרד אף אלדערמאן און נויארק האט בעשלאסען צו פעראייביגען דעם נאמען פון דעם אידישען מיליאנער און נדבן איזידאר שטראוס, וואס איז אומגעקומען אויף דער ‚טיטאניק‘, מיט אנרופען א פארק אויף זיין נאמען ‚שטראוס פארק‘.

א לעטער קעריער, וועלכער דיענט אין מאנטרעאלער פאסט אפיס זייט די לעצטע 40 יאהר האט זיך מודה געווען אז ער פלעגט צו'גנב'ענען בריעף, און וועלכע ער האט געדענקט אז דארטען זיינען פאראן טשעקס אדער קעש געלד.

פאריגע וואך האט מען אין נויארק ארעסטירט דריי באנדיטען, וואס זיינען פערמישט מיט א חברה וואס האבען אריינגעשיקט א בריעף צום נייערוועהלטען פרעזידענט, ווילסאן, סטראשענדיג איהם מיט טויט באם ער וועט זיי נים אריינשיקען 5 טויזענד דאלאר.

The Walker — Canada's Finest Theatre

יעצט שפּילט
דהי דזשואוזעניל באסטאניאנס
אין מיוזיקאל קאמעדי, אפערא און אפערעטקעס.
פרייטאג, שבת אבענד און שבת מאט.
„דהי רענסאם"
אב. ‎$1.00 — 25 ס., מאט. 50 — 25 ס.

די גאנצע נעקסטע וואך
מאטינע קריסטמעס דעי און שבת
אסקאר האמערשטיין פרעזענטירט
די קאמיק אפערא סוקסעס
„נאוטהי מעריעטטא"
מיט פלארענז וועבער און 60 אנדערע
ספעשיל ארקעסטער
אב. און קריסטמעס מאט. ‎$1.50—25 ס.
שבת מאטינע ‎$1.00 — 25 סענט.

WINNIPEG THEATRE

די היים פון די פראמינענטע שוישפּילער
היינטיגע וואך ווערט געשפּילט
„טהעלמא"
אבענד פרייזען פון 15 ס. ביז 75 סענט.
מאטינעס: דינסטאג, דאנערשטאג און שבת, בעסטער סיט 25 סענט
נעקסטע וואך וועט געשפּילט ווערען
געט ריטש קוויק וואלינגפארד.

Empress — PORTAGE AVE. EAST — DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE — WHERE EVERYBODY GOES

פון מאנטאג דעצעמבער 23, 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.
א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט
ספּעציעל אטרעקשאנס פאר קריסטמעס וואך
‚דהי בען הור אף וואדעוויל‘
‚דהי סובורבאן ווינטער‘
א ריכטיגע פערד ריים אויף'ן סטיידזש צווישען צוויי דורכפאהרונגען
די הויפט סענסאציאנעלע שפּיעלער אויף'ן וואדעוויל סטיידזש. א קאמפאני פון 12
באפי פענדער און ברידער
וואונדערבארע הערקולעסען
פלאיד מעק
די פיינע טענצערין
האבסאן ענד מייבעל
פראכטפאל שעהנע טענצערס
ראובל סיימס
קארטוניסט און קאמיקער
עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.
פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט, מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

פּעלעס טהעאַטער.
501 סעלקירק עוועניו
אפען פון 2 אוהר נ. מ. ביז 11 אב.
שבת פון 1 אוהר נ.מ. ביז 11.15 אב.
קינדער 5 סענט פון 2 אוהר נ. מ. ביז 7 אוהר נ. מ. נאכהער 10 סענט.
בילדער די גאנצע צייט.
לעצטע מאווינג פיקטשורס.
ליעדער.
איינטריט 5 און 10 סענט.

ROYAL Theatre.
אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פלאץ
פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

Columbia Theatre
מיין סטריט, נעבען לאגאן.
פיינסטע קלאס פהאטא פלעים.
פראכטפאלע מיוזיק
ביי 7 אינסטרומענטאליסטען.
אפען פון 11 פריה ביז 11 אבענד.

[illegible]ייע סימפּאטייזער און פּאטראָנייזער־ דען מען ווייס איבעראל אז די עמפּרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. געהט איין מאל אין די עמפּרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פּאַטראָנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפּרעס פאר אייך א זעהר רייכע פּראָגראַם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפּרעס ווערט געשפּיעלט דריי מאל טעגליך.

פּעלעס טהעאַטער.

א גרויס נייעס פאר דער נארד ענד. א טהעאטער וואס מעג שטעהן אויף פּארטיידזש עוועניו האט זיך ערעפענט דעם 4טען דעצעמבער אויף סעלקירק עוועניו נעבען דאס בילדינג פון דער ‚ווייי עם סי עי‘. דאס טהעאטער אליין איז געבויעט מאדערן לויט אלע פאדערונגען פון קונסט געבוי. די סיטס זיינען בעקוועם און די בילדער וואס ווערען געצייגט אין דעם טהעאטער זיינען פון די בעסטע וואס זיינען פאראן.

עס איז פערשפּארט צו זאגען דאס די וואס וועלען בעזוכען דאס טהעאטער וועלען זיך אמוזירען אויף דעם בעסטען אופן, דען דאס מענעדזשמענט שפּארט ניט קיין מיה און קיין געלד אויף צופריעדענשטעלען דאס פּובליקום.

ווען איהר וועט אין אנפאנג בעזיכען דאס טהעאטער זיינען מיר זיכער אז איהר בלייבען שטענדיגע פּאַטראָנייזער פון דעם פּעלעס טהעאטער.

דערצעהלט אייערע פריינד און בעקאנטע אז דאס פּעלעס טהעאטער אין סעלקירק עוועניו האט זיך געשטעלט די אויפגאבע צו אמוזירען און צופריעדענצושטעלען דאס פּובליקום.

עמפּייער טהעאַטער.
מיין סטריט, געגען סיטי האל
[illegible]
די נייסטע און מאדערנסטע בילדער.
אויפגעפיקסט לויט דעם מאדערנעם שטייגער מיט די בעסטע אימפּרואוומענטס.
אפען פון 11 אוהר פריה ביז 11 אב.
פרייז 10 סענט, קינדער 5 סענט.

טוב שם טוב משמן טוב.

פאר די קומענדע פאר וואכען קען איך אבגעבען אפיסעל פרייז צייט פאר אייערקן אייערע אלטע ביכער פון לעצטען יאהר, אדער איינפיהרען נייע פאר'ן קומענדען יאהר.

י. טשערניאַק
319 McGregor St. Phone St. John 2489

האחווה.

א מיטינג פון די ‚אחווה‘, איז אבגעהאלטען געווארען דינסטאג אבענד דעם 17 דעצעמבער, אין דער תלמוד תורה האל. פיער נייע מעמבערס האבען זיך אנגעשלאסען. עס האט שטאטגעפונען עלעקשאנס אף אפיסערס און באַרד מענעדזשמענט. פאלגענדע זיינען ערוועהלט געווארען. ש. פרענקעל פרעזידענט, א. טשערניאק וויים פרעזידענט, ל. גאלדין טרעזשורער, ה. ווייילדער סעקרעטער. נ. טשעטשיק, ח. שילער, לקאין, א. הייליג, י. לייניד, טראסטי. עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו פעראנשטאלטען איין אבשיעדס באנקעט פאר מר. און מרס. הערים ארעטסקעק פרעזידענט פון דער ‚האחווה‘ צו ער געלעגענהייט פון זייער אבדייזע נאך פאלעסטינא, אין פאלאקס רעסטאראן מארקעט סט. נעקסטען מאנטאג. טיקעטס 50 סענט צו בעקומען ביי הייםזיילער 854 מיין סטריט.

א. ווייילדער, סעקרעטער.

הערזעלעפאן נומער פון „איד" א סט דזשאהן 2213.

אין די טהעאטערס

אין אידישען טהעאטער

אין קווינס טהעאטער [illegible] אין ניכען אויפפיהרען שלום אש'ס [illegible] געווארענע ווערק ‚גאט פון נקמה‘ [illegible] כע האט אין צייט אויפגעריהרט די גאנצע ליטעראַרישע וועלט.

אין נויארק איז געווען א גאנץ[illegible] מחלוקת איבער דאס ווערק. איינינע האבען גע'טענה'ט אז דאס ווערק איז טריף און מאַר נים געצייגט ווערען אויף'ן סטיידזש. מבינים אבער פון דראמא און מיט זיי די פראגרעסיווע צייטונגען האבען דאן פערווארפען פראטעסטירונגען און שארף אנגעגריפען די [illegible], די ענדע פון דעם קאמפף איז געווען דאס וואס ‚גאט פון נקמה‘ איז היינט פערעכענט אלס איינע פון די בעסטע זאכען אינם אידישען רעפערטואר, און ווערט איבעראל געשפּיעלט מיט גרויס בייפאל.

אין וואָקער טהעאַטער.

היינטיגע וואך ווערט אין דיא וואקער טהעאטער אויפגעפיהרט [illegible] די בעוואוסטע ‚דזשואוועניל [illegible]‘ איינינע פערשיעדענע אפערעטען [illegible] די ‚ראז אף בלאנדין‘ ‚דהי [illegible]‘ און ‚דהי רענסאם‘. ווער [illegible] זינגען, מיוזיק און קאמעדיע [illegible] פערגעניגען האבען ביוואהנען [illegible] שטיקער אין די וואקער.

‚נאוהטי מאריעטא‘ [illegible] לעצטע קאמיק אפערא פון [illegible] הערבערט, ווערט נעקסטע וואך [illegible] ווערען אין די וואקער ביי א [illegible] קאמפאני מיט פלארענס וועבער אין דער שפּיצע, וועלכע איז א בעקאנטע פרימאדאנא.

דאס וועט זיין א קריסטמעס פרעזענט פון די וואקער טהעאטער פאר דאס וויניפעגער פובליקום. פלארענס וועבער איז געווען אנגעשטעלט ביי אסקאר האמערשטיין אין זיין אפערא הויז און דאס איז א בעווייז פון [illegible] אלעס איבעראשענד.

‚עי ראמאנס אף דהי אנדערוואורלד‘ מיט האלברוק בלין אין דער הויפט אלע וועט געזעהן ווערען אין וואקער טהעאטער די וואך פון דעם 30טען דעצעמבער, מיט ספּעציעלע מאטינע פארשטעלונגען. דאס שטיק איז פערפאסט פון פאול ארמסטראנג דערזעלבער פערפאסער פון ‚עליס דזשימי, וואלענטין‘, און ‚דהי דיפּ פּורפּל‘.

אין ווינּיפּעג טהעאַטער.

פון מאנטאג אבענד שפיעלט זיך אין ווינּיפעג טהעאטער מיט דער מיטווירקונג פון די פראמינענטע שוישפּיעלער ‚טהעלמא‘.

די גאנצע נעקסטע וואך וועט זיך שפּיעלען ‚געט ריטש קוויק וואלינגפארד‘.

די קאמפּאני איז רייכער געווארען מיט איינינע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהוירסטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג ליידי. די איבעריגע זיינען טש. קארוועה און דזשיימס העסטערן וואס זיינען ביידע שוין דא געוועזען מיט זעקס יאהר צוריק.

מאטינעס וועט אין די ווינּיפּעג געשפּיעלט ווערען יעדען דינסטאג, דאנערשטאג און שבת.

אין עמפּרעס טהעאַטער.

דאס עמפּרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאץ וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפּרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פּראָגראַם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפּרעס טהעאַטער געווינט אלע וואך, אלע טאג

ענדליך איז די צייט געקומען.

אין דער

גרענד קלאָדינג קאמפּ.

800 מיין סטריט.

האט זיך שוין ערעפענט

דער ריעזיגער ווהייט אַאול סייל

וועלכער איז אראנזשירט ביי מרס. האפמאן און מרס. כץ.

אין דיעזען סייל וועט אויספערקויפט ווערען א סטאק פון 40 טויזענד דאל. צו 50 פראצענט פונם דאלאר.

דער סטאק ענטהאלט מענס קלאדינג, ווי אויך דזשענטס פארנישינגס, מענס און ליידיס סוטס. שוהס ווי אויך מענס און דזשענטס פאַר ליין און פאָר קויטס

וואטשט אונזערע הענדבילס וועלכע וועלען אייך געבען איינינע פרייזען, וועלכע זיינען מעגליך געווען אויסצורעכענען פון אונזערע בארגיינס.

אונזערע ווינדאוס וועלען זיין אפען און געדרעסט מיט די בארגיינס אין צייט פון סייל, אום איהר זאלט זיך קענען איבערצייגען, אז דאס איז ניט קיין בלאף סייל ווי אנדערע מאכען אום צו פערנארען דעם עולם. יעדער וואס וועט קויפען און ניט זיין צופריעדען וועט קריגען זיין געלד צוריק.

געדענקט אַז דער סייל וועט אַנהאַלטען בלויז נאָך דריי טעג

געדענקט אויך אונזער אַדרעס 800 מיין סט.

The Grand Clothing Co.

800 Main St.

דער קראָפּאָטקין יובּילעאום אבענד

אלע היגע פראגרעסיווע פעראיינען האבען פאריגען זונטאג אבענד געפייערט דעם 70 יעהריגען יובילעאום פון דעם בעריהמטען דענקער און קעמפּפער פעטער קראפאטקין.

א גרויסער עולם, איבער 600 מענשען האבען אנגעפילט דאס טהעאטער, און מיט אויפמערקזאמקייט נאכגעפאלגט די רעדנער, צווישען וועלכע עס זיינען געווען י. פראסאוו (טשערמאן) באום טשערניאק, זאלצמאן. אין רוסיש — אינאלקין, אין ענגליש — דיקסאן. דער רעדאקטאר פון „וואיעס" מר. פאטי האט נאך דיקסאן'ען ניט געהאט וואס מוסיף צו זיין און דערום ניט גערעדט. א גרויסער ארקעסטער מיוזיק האט דעם גאנצען אבענד געשפיעלט. א רייכע פראגראם איז דורכגעפיהרט געווארען.

דער אבענד איז געווען אראנזשירט דורך דער איניציאטיווע פון דער היגער גרופּע אנארכיסטען.

38 נייע מעמבערס אין ארב. רינג

פאר דער לעצטער צייט האט דער היגער בּרענטש פון ארבייטער רינג זיך גענומען טהעטיג צו פערגרעסערן זייער מעמבערשיפּ. אז זייער ארבייט ווערט געקרוינט מיט ערפאלג איז גענוג דער פאקט דאס ביים פאריגען מיטינג זיינען צוגעקומען 23 נייע מעמבערס. נאך 15 האבען זיך פערצייכענט אויפ'ן ליסט און וועלען ביי די נעקסטע מיטינגען ווערען מעמבערס.

זאל דאס זיין דער רעזולטאט פון דעם עדיטאריעל אין נומער 39 „דער איד"?

לארד ראסעל, א פראמינענטער מעמבער פון ענגלישען האוז אף לארדס איז פאריגע וואך אריינגעטראטען אלס מיטגליעד אין דער לאנדענער סאציאליסטישער פארטיי.

רויהע פוטער

איהר מענט אונז שיקען אייערע פוטער, פעל און פעלצווארג פון ... זיכערהייט אז איהר וועט קריגען די בעסטע מארקעט פרייזען. אין 1898טען יאהר האט מר. ריטשארד כ. פיערס עטאבלירט דיזע פירמע און מיר האבען געמאכט דעם בעסטען סוקסעס. איבער דעם וואוקס פון אונזער ביזנעס האבען מיר גע- מוזט מאכען א לימיטעד קאמפּאני און גענומען דעם גרעסטען פלאץ. מר. פיערס אליין גיט אכטונג אויף יעדער זאך וואס קומט אריין. מיר צאהלען עקספּרעס עקספענסעס. צאהלען גלייך און איהר קריגט די בעסטע פרייזען. שרייבט פאר'ן פרייז ליסט „סי". מיר האנדלען מיט פעל און סיניקא רוט.

PIERCE FUR Co. Ltd. King & Alexander Streets, Winnipeg, Man.

Over Land House Furnishing Coy.

קארנער מיין און אלעקסאנדער עווענױ.

וואַרע פון בעסטע קוואליטעט פערקויפען מיר אייך, אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

זעהט זיך מיט אונז בעפאר איהר קויפט. —2611

אווער לענד האַוז פארנישינג קאמפּאני.

וויכטיג.

דער ווינטער קומט אָן. די זיכערע און גוט בעקאַנטע

פאַר מאַנופעקטשורערס ריטשבאַך קאַלמאַן און קאָ.

זיינען יעצט פערטיג מיט א גרויסען סטאק וואס ענטהאלט אלעס אין פוטער און פעל צו די הויפט מעסיגע פרייזען. פוטער געמאכט צו ארדער און איבערגעארבייט אין א קורצע צייט. דער סטייל און די ארבייט זיינען איבערראשענד. קומט און איבערצייגט זיך. (1210

290—288 וויליאַם עווענױ פהאָן גערדי 416

נארד ענדער שיך פעררירכטען

אט זיינען מיר מיט ... רעדוקשאנס אין די פרייזען

גענעהט אדער אויף פלעקליך	מענער פּאָדמיאָטקעס און אָבּזאַצען — — — — 1 דאלאר
	ליידיס פּאָדמיאָטקעס און אָבּזאַצען — — — — 75 סענט.

נור די בעסטע נומער 1 אוק לעדער ווערט גענוצט. 129

Goodyear System Shoe Repairing Co.

978 מיין סטריט פהאָן סט. דזשאהן 2412

בּרענטשעס: 272 הארגריוו סטריט און 565 פּארטיידזש עווענױ

THE EUCLID STUDIO

האוועלט און ריטשארדסאן. קאר. מיין און יוקליד.

ספּעשעל פאר קריסטמעס.

די סטודיא איז אפען ביז 9 אוהר אבנד ביז ווייטערדיגע נאטיס.

רעגולאר $8.00 פהאטאס פאר—————$5.00

רעגולאר 5x7 $7.00 פהאטאס פאר—————$5.00

רעגולאר $4.00 פהאטאס פאר—————$3.00

א 20x16 פערגרעסערטע בילד וועט געגעבען ווערען פריי צו יעדען 8 דאלארדיגען ארדער. 87

D.E. ADAMS COAL COMPANY LIMITED WINNIPEG MANITOBA

HEAD OFFICE PHONES GARRY 740 & 741

יארדס אין אלע טהיילען פון שטאָט. העד אפיס 224 בענעטאין.

„קאלומביא"

א אינסטרומענט וואס גיט אייך דאס „לעבעדיגע קול פונ'ם ארטיסט", דעם טאן וואס איז ניט פערגלייכבאר.

דאס איז דער ערשטער און איינציגער גראמאפאן אהן א הארן מיט קאסטיק טאן רעדלעך, צווייענדיגער ספּרינג מאטאר, טאן קאנטראל שאַ- טערס און אנדערע איםפּראוועמענטס.

די לייטעס מאדעל עסקליפּס

$36.00

דער פּרייז, אריינרעכנענדיג $8 רעקארדס (16 סעלעקשאנס), וועלכע איהר וועט אויסקלייבען. $5 איינצאהלען און $4 א מאנאט

מיר האבען קלענערע סטיילס מיט איין ספּרינג מאטאר פאר $20.00

מיר בעטען אייך נור צו פערגלייכען איידער איהר קויפט. ספּעציעל דעם טאן, מאטאר, טאן וועגטלעך און קאבינעט

זייט זיכער אז דאס איז א „קאלומביא" מיט 2 ספּרינג מאטארס

10 אינטש טישעל, טאפערינג טאן הענטעל און לייטעס וואטש קייס רעפּראדוסער. בעוואונדערענדער טאן און וואליו. נאָטינג און מאסיוו, די טהיילען שאקלען זיך ניט.

באלדער אנדערע זאכען פאר 20, 29, 35, 58, 65, 80$ א. ז. וו. גרינגע צאהלונגען

קאלומביא רעקארדס. אבסאלוט די בעסטע רעפּראדוקשאן, די שטארקסטע, וועלען שפּיעלען אויף יעדער מאשין, נעהמט ניט קיין אנדערע, 30,000 רעקארדס אלע מאל אין סטאק, דאבל רעקארדס פון 2 בעזונדערע סילעקשאנס 85 סענט.

מיר האבען אידישע רעקארדס, שיקט נאך א ספּעשיל ליסט.

איהר וואלט בעדארפט הערען קארוסא, באנטשי, נארדיקא, טעטראזיני, נעלסאן מעלבא, אין גרענד אפּערא. הערי לאדער, קאלאנס און הארלאן, אדא דזשאהנס אין קאמישע שטיקער. קובעליק, מישא עלמאן, שארווענקא, האפמאן אין אינ- סטרומענטאלע שטיקער און פיעל אנדערע ארטיסטען פון קאלומביא גראמאפאן.

מיר גיבען די „עקליפּס" און אנדערע קאלומביא גראמאפאנס פאר קעש אדער גרינגע אויסצאהלונגען. אונזער אלוסטרירטען מאשין קאטאלאג שיקען מיר פריי.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פּארטיידזש, וויניפּעג. געבען פיערזועטהערם. פהאן מיין 1002

דעם „איד" איז צו בעקומען אין פּיפּעלס בוק סטאָר

אטרובין בּראָדערס

390 סעלקירק עוו. פהאָן סט. דזשאָן 1933

אַ געלעגענהייט פאר אונזערע קונים

ווייל מיר האבען א גרויסען ווינטער סטאק, וועלכער מוז מאכען פלאץ פאר דער זומער ווארע וואס מיר דארפען שוין אריינעהמען, און אזוי ווי דער סטאר איז פול געפּאקט האבען מיר דערום בעשלאסען צו מאכען

א גרויסען סייל

בלויז פאר עטליכע טעג,

פון דעם 19טען ביז דעם 25טען דעצעמבער

אום צו האבען א בעגריעף ווי ביליג מיר וועלען די ווארע אויספערקויפען רופען מיר אן בלויז איינינע ארטיקלען:

מענס דרעס שוירטס.........29 סענט.	בּאָיס פענטס..........33 סענט.
נעקטייס רעג. 25 ס.........15 סענט.	ליידיס סקוירטס..........$1.69
מענס בּרייסעס רעג 25 ס.........10 און 15ס	גרויסער סטאק פלאנעלעט רעג. 12½ס.....10ס
מענס און ליידיס סוועדערס בּיליגער ווי קאסט פּרייז.	„ „ „ רעג. 10ס 3 פיר 25ס

דאס זעלבע אין פּרינט. שיך צו די בּיליגסטע פּרייזען.

קומט און איהר וועט ערשטוינט ווערען פון די פיעלע ארטיקלען וואס וועלען אויספערקויפט ווערען נאך פיעל בּיליגער ווי איהר קענט זיך פארשטעלען.

אטרובין בּראָס.

אונזער גראסערי ווארע איז אימער די בעסטע און פרישסטע אין מארקעט.